

Toplumun Sağ Popülist Gündem Maddeleri Aracılığıyla Bölünmesine Karşı Stratejiler

Almanya'da Eylül 2017 genel seçimlerinin ardından yaşanan siyasi gelişmeler, "ilk"leri ve "en"leri sıralamak için ilginç bir manzara sunuyor.

Federal Almanya Cumhuriyeti'nin kuruluş tarihi 1949'dur. Ve

1949'dan beri ilk kez Almanya'da hükümet uzun bir süre kurulamadı,

1949'dan beri ilk kez üçlü bir koalisyonla gidilmek istendi.

1949'dan beri ilk kez bir sağcı parti bu denli büyük oy oranıyla parlamento-ya girdi, 1949'dan beri ilk kez SPD yüzde 20,5 ile en düşük oy oranına geriledi,

1949'dan beri ilk kez erken seçime gitme ihtimali gerçekçi görüldü,

1949'dan beri ilk kez iki büyük kitle partisi kısa aralıklarla üç koalisyon hükümeti kurdu,

1949'dan beri ilk kez SPD bir kamuoyu araştırmasında aşırı sağ bir partinin gerisine, üçüncü sıraya geriledi.

1949'dan beri ilk kez SPD kesin kararlı muhalefete geçeceğini ilan edip, bu kesin kararından kısa sürede döndü.

Tüm bu "ilk"ler Almanya'nın son yıllardaki önemli, olumlu yansıtılan "en"lerine rağmen yaşandı:

Avrupa'da birçok ülke ekonomik ve mali sorunla boğuşurken, Alman ekonomisi hepsinden **en sağlamı** çıktı, Alman devleti son yılların **en yüksek vergi gelirlerini** elde etti, Almanya son yıllarda **en fazla ihracat yapan ülke** sıfatına kavuştu, iş piyasası Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesinden bu yana **en düşük işsizlik seviyesini** gördü.

Bu tezat görüntü, yani ekonomik verilerdeki "iyileşme" ile siyasi arenadaki çalkantı arasındaki çelişki, sosyal huzursuzluğun dışa vurumu mudur? Zenginliğin küçük bir kesim için artışının,

yoksulluğun kitleselleşmesiyle sağlandığı sıkça dile getiriliyor. Ve siyaset, ister söz ustalığı ister farklı yöntemlerle olsun, artık tüm çıplaklığı ve yıkıcılığıyla maddileşen bu yoksulluğu gizleyemiyor. Aşınmış yüzler bir bir siyaset sahnesinden siliniyor ya da silinmeye yüz tutmuştur. Yenilik ve modernleştirme terimleri dilden dile yayılıyor. "Eskinin" maskesi yerinden oynamıştır, bu nedenle bir imaj değişikliği, farklı söylemler, değişik bir sahne ile "eskilikine" devam edecek koşullar arıyor.

Devamı 2. sayfada ►

Torsten Bultmann
Demokratik Biliminsanları Birliği
Politikalar Müdürü - BdWi

Almanya'da Muhafazakâr Eğitim Politikası - ve Toplumsal Bölünme

Bu, kamusal eğitimin bütünleştirici ve kapsayıcı olmasını destekleyen tüm nesnel argümanlara ve olumlu uluslararası deneyimlere karşı olarak, bölünmüş bir okul sisteminden vazgeçmemenin belirleyici siyasi itkisini oluşturmaktadır. Dolayısıyla özünde bu durumun sosyal bir ayrışımı sağlama çalıştığını izah etmeye gerek yok.

Prof. Dr. Heinz Sünger
Wuppertal Üniversitesi

Toplumun Muhafazakâr Gündem Maddeleri Aracılığıyla Bölünmesine Karşı Stratejiler

Bununla Heine ve Bourdieu'nün perspektiflerini gerçekleştirmek için "ne yapmalı?" sorusuna yanıt olarak iki yön açıklık kazanmaktadır: Birincisi egemen sınıfın paralı ve parasız suç ortaklarına saldırmak, ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını aşmak için, - farklı biçimlere bürünen - sağcı ve aşırı sağcı medyanın üstlendiği rolü ortaya çıkarmak ve aydınlatma faaliyetleriyle onlarla mücadele etmek gündemdedir.

Prof. Dr. Peter Rödler
Koblenz-Landau Üniversitesi

Yaşam Kaynaklarını Güvence Altına Almak, Tartışma Kültürünü Güçlendirmek

Bu temelde, beklenebilir olması gereken siyasi tartışmanın, parlamentodan başlayarak, bir daha yeniden topluma kazandırılması - karşılarla ilişki de, salt aynı görüşte olan insanlar değil - ve tartışma kültürünün güçlendirilmesi gerekir. Bunun bir olanağı azınlık hükümeti kurulmasıdır. Bir diğer koşul Bertelsmann (Mohn) ve Springer'in baskın olduğu medya coğrafyasını dağıtmaktır.

Prof. Dr. Wolfgang Jantzen

Harvard Üniversitesi mezunlarına hitaben Mark Zuckerberg, Mayıs 2017'de yaptığı bir konuşma bağlamında şunu söyledi: "Anlam yaratmak bizim görevimiz!". Yani "sosyal vicdanı" olan, Slavoj Žižek'in belirttiği gibi, "önemli ölçüde gelişmiş ve bu nedenle de oldukça tehlikeli" olan küresel sermayeyi temsil eden bir milyarder. Buna göre antikapitalist mücadele "bu karşı önlemlerle uğraşmayı öğrendiğinde ve mağlubiyetine katkı sunması gereken bu enstrümanları kendi silahına dönüştürdüğü zaman ancak etkili olabilir".

Toplumsal Sağ Popülist Gündem Maddeleri Aracılığıyla Bölünmesine Karşı Stratejiler

1. sayfadan devam... ►

SPD açısından çözüm daha sosyal bir siyaset izlemektir, ancak parti yönetimi bu siyaseti engellemeyi görev edinmiş insanlardan oluşuyor. Hristiyan Demokratlar ise partinin muhafazakâr kimliğini yeniden ön plana çıkarmayı destekleyenlerin giderek ağırlık kazandığı, kariyer yaptığı (Sağlık Bakanı yapılan Jens Spahn en isabetli örnektir) bir yola giriyor: “Kültürümüz”, “dinimiz”, “yurdumuz”, “özdeşliğimiz”, “iç güvenliğimiz” gibi sözler demagoji amaçlı sarfedildikçe, hedef tahtasında göçmenler ve sığınmacılar beliriyor, çünkü birileri bu “bizim” olan herşeyin tehdit altına girdiği algısını yaratıyor.

Bu tehdit algısı, sosyal huzursuzlu-

ğun nedenlerini çarpıtmak, muhafazakâr seçmen kitlesini seferber etmek ve AfD'ye kayan oyları yeniden kazanmak için, kurulan yeni hükümet döneminde yeni bir popülist dalga temelinde şekillendirilecek gibi duruyor. 2000'li yılların entegrasyon operasyonunda kullanılan tüm kavramların, örneklerin ve sözde uzmanların yeniden devreye sokulması gündeme gelebilir.

Geliştirilecek olası bir yeni muhafazakâr söylem ve sağ popülist saldırılar, kökten dincilik, entegrasyon sorunları, dil bilmeme gibi eski konular dışında neleri kullanacaktır veya bu konuları hangi olay veya örneklerle derinleştirilecektir? İlk şunu saptamak gerekir

ki, yeni provokasyonlar sürekli deneniyor, özellikle AfD'nin mecliste, kamuoyunda sergilediği sataşmacı tavır bu durumu açıkça gözler önüne seriyor (“Aydan Özoğuz'u atık olarak Anadolu'ya dökmek”, “deve güdücü, kimyon taciri Türkler” gibi hakaretler buna örnektir). Klasik Türk kozu elde tutulmakla birlikte, Suriyeli sığınmacılar popülizm için sayısız malzeme sunma potansiyeli taşıyor: Çokeylilik, çocuk gelinler vb.

Özellikle Angela Merkel'in yönetim zaafı olarak görülen sözde 2015 sığınmacı krizi süresince yaşanan farklı olaylar (örneğin Köln'de 2016 yılbaşı gecesinde “yaşananlar”), CDU tarafından geçirtilmeye çalışılmış, AfD'nin

sağ cenahtan çıkışları nedeniyle bu olayların sorunsallaştırılması engellenememiştir. Şimdi ise muhafazakâr kesimi temsil eden partilerden bu ikisi siyasi konumlarını güçlendirmek üzere açık rekabete girme aşamasındadır.

Alman “Entegrasyon Tartışmaları”nda Kontrollü Durgunluk Dönemi” (PoliTeknik'in 2014'te yayınlanan 3. sayısına bakınız) sona yaklaşıyor olabilir. Bu sayımızda, yukarıda betimlenen, entegrasyon adı altında başlaması an meselesi olan yeni bir “kontrollü çatışma dönemi”ne ve toplumun bu temelde bölünmesine karşı geliştirilecek stratejiler bir yazı dizisiyle tartışmaya açıyoruz. (Sayfa 2-4)

PoliTeknik

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Peter Rödler | Koblenz-Landau Üniversitesi

Yaşam Kaynaklarını Güvence Altına Almak, Tartışma Kültürünü Güçlendirmek

Oldukça karmaşık ve giderek uluslararası “aktörler” tarafından belirlenen dünyada, birçok yurttaşta çok makul bir duygu oluşuyor, kontrol edilemez süreçlerin insafına bırakılmış olma duygusu. Bu, gerçek ya da kurgusal varlık korkusu ile ivme kazanıyor. Büyük, tüm siyasi tartışmayı uyuşturan bir koalisyon, bu korkuları, temsilcisine (Şansöl-

ye Merkel) kayıtsız şartsız, bir diğer ifadeyle olguların ötesinde güven gösterildiği sürece bağlayabiliyor. Bu güven sarıldığında – 2015'te sığınmacı krizinin yönetilememesi – söz konusu güven artık gözle görülen karmaşık durumu basit kanılarla, atıflar ve parolalarla sadeleştirilen kişi ve örgütler tarafından bağlanır.

Bu durumdan çıkış yolu – ki o karma-

şık olmaya devam etmektedir – birincisi yaşam kaynaklarının koşulsuz güvence altına alınmasını yürürlüğe koymaktır; model hesaplamalar, idari açıdan zahmetli ve varolan onursuz yardım sistemlerinin ortadan kaldırılmasıyla bu güvencenin sağlanabileceğini göstermiştir. Bu temelde, beklenebilir olması gereken siyasi tartışmanın, parlamen-

todan başlayarak, bir daha yeniden topluma kazandırılması – karşıtlarla ilişki de, salt aynı görüşte olan insanlar değil – ve tartışma kültürünün güçlendirilmesi gerekir. Bunun bir olanağı azınlık hükümeti kurulmasıdır. Bir diğer koşul Bertelsmann (Mohn) ve Springer'in baskın olduğu medya coğrafyasını dağıtmaktır.

İÇİNDEKİLER

1.- 4. Sayfa

PoliTeknik

Toplumsal Sağ Popülist Gündem Maddeleri Aracılığıyla Bölünmesine Karşı Stratejiler

- Torsten Bultmann

Almanya'da Muhafazakâr Eğitim Politikası - ve Toplumsal Bölünme

- Prof. Dr. Heinz Süner

Toplumsal Muhafazakâr Gündem Maddeleri Aracılığıyla Bölünmesine Karşı Stratejiler

- Prof. Dr. Peter Rödler

Yaşam Kaynaklarını Güvence Altına Almak, Tartışma Kültürünü Güçlendirmek

- Prof. Dr. Wolfgang Jantzen

- Prof. Dr. Claus Melter

Federal Hükümetin Yanlış Stratejisi: Irkçılığa Karşı İnsan Hakları İhlalleri

5. Sayfa

Lâle Özışık

Diğerleri Senin Adına Konuştuğunda?! Bizsiz Bize Dair Hiçbir İş Yapılamaz! (Herero ve Nama)

6. Sayfa

Clemens Hermeler

“Ölmemiz Onlar İçin Önemli Değil, Defolup Gitmemizi İstiyorlar.”

7. Sayfa

Prof. Dr. Claus Melter

İnsan Grupları Yapılandırmanın ve Eğitim Yoluyla Sömürgecilik Sonrası, Nasyonal Sosyalizm Sonrası ve Ayrımcılık Eleştirisi Perspektifinden Çalışmanın ve de bu Çalışma İçin Eğitimden Eleştirisi

8. Sayfa

Tamaki Terazawa - JAPONYA

Japonya'da Eğitim Hakkının Durumu - Eğitim Bir Hak Mı Yoksa İnsan Kaynaklarını Arttırmanın Bir Yolu Mu?

9. Sayfa

Malathie M. Seneviratne ve H.G.D.Cyril - SRI LANKA

Sri Lanka'da Eğitim ve bir İnsan Hakkı olarak Eğitim Hakkı

10.- 11. Sayfa

Tahir Gökçebel - KKTC

Kıbrıs Türk Toplumunun Gelişemeyen Demokrasisi

11. Sayfa - KKTC

Şener Elcil

Birleşik Federal Kıbrıs'ta Eğitim, Öğretmenlerin Rolü ve Öneriler

12. Sayfa

Prof. Dr. Wolfgang Jantzen

İnsanın İşgücüne İndirgenmesi. Neo-Liberal Yetenek Faşizmi* Üzerine Görüşler.

13. Sayfa

Prof. Dr. Werner Nell

Göç Toplumu Bakış Açısından Kırsal Bölgeler

14.- 15. Sayfa

Prof. Dr. Wolf D. Bukow

Geleceğe Yönelen bir Kentsellik Üzerine Stratejiler

16. Sayfa

23 Şubat 2018 tarihinde, “Eğitim Haklarının Genişletilmesi - 2018”

Projesi kapsamında düzenlenen uluslararası telekonferans sırasında koordinasyon yönetiminin yaptığı sunum

KÜNYE | IMPRESSUM

PoliTeknik

Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Quartalsweise
Üç ayda bir
Unentgeltlich
Ücretsiz
ISSN 2198-8706

Herausgeber/
Yayımlayan Kurum:
Verein für Allseitige Bildung e.V.
(Çökyönlü Eğitim Derneği)

Visdp | Chefredakteur/
Genel Yayın Yönetmeni:
Zeynel Korkmaz

Postanschrift/Posta adresi:
Postfach 25 03 48
40092 Düsseldorf

Webseite/Internet adresi:
www.politechnik.de

Kontakt/ İletişim
info@politechnik.de

Druck/ Baskı:
Hürriyet Gaz. ve Matbaacılık A.Ş.
Zweigniederlassung Deutschland
An der Brücke 20-22
64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım
Atelier Grafik & Illustration
Ömer Yaprakçıran

Torsten Bultmann | Demokratik Biliminsanları Birliği Politikalar Müdürü - BdWi

Almanya'da Muhafazakâr Eğitim Politikası - ve Toplumsal Bölünme

Çeviri: PoliTeknik

19. yüzyılın sonlarına doğru, eski Hessen Eyaleti Bilim Bakanı Ludvig von Friedeburg tarafından »Lise Fraksiyonu« olarak adlandırılan özel bir lobi, Alman eğitim politikası üzerinde belirleyici bir nüfuzda bulunuyor. Bu lobi, eğitim fırsatlarının eleme ve lise son sınıflara erişimin katı kısıtlaması üzerinden sınıf ayrıcalıklarının sınırlandırılması ilkelerine göre dağılımını yönetiyor, öte yandan bu lise son sınıflar, »genel lise mezuniyeti« sunmak bakımından geleneksel tekeli - ve dolayısıyla en önemli toplumsal (yönetici) pozisyonlara erişimi - elinde bulundurmaktadır. Bu, kamusal eğitimin bütünleştirici ve kapsayıcı olmasını destekleyen tüm nesnel argümanlara ve olumlu uluslararası deneyimlere karşı olarak, »bölümlenmiş« bir okul sisteminden vazgeçmemenin belirleyici siyasi itkisini oluşturmaktadır. Dolayısıyla özünde bu durumun *sosyal* bir ayrışımı sağladığını izah etmeye gerek yok.

Soru bunun daha ne kadar böyle süreceğidir? Tüm kapitalist ülkelerde eğitim-öğretim sistemleri, sosyal eşitsizliği, bu eşitsizliği eğitim farklarıyla ve bu farkları da bireylerin resmîyetle belgelenen »yetenek« ve »yeterliliğine« dayandırarak meşrulaştırıyor. Eşitsizlik yaratan güç ve mülkiyet ilişkileri bu şekilde siyasi bağlamından koparılıyor. Ancak bu konulardan yalnızca bir tanesi. Kamusal eğitim-öğretim aynı zamanda toplumsal üretim potansiyelinin sürdürülebilmesi için gereken işgücünün vasıflandırılmasına hizmet ediyor. Kapitalizmin geride kalan son 150 yılı için bunun anlamı kesintisiz, rekabete dayalı modernleştirme dinamizmidir, nitekim bu dinamizm, eğitim süresinin uzatılmasında ve yoğunlaştırılmasında ve de ortalama toplumsal vasıflandırma düzeyinin yükseltilmesinde ifadesini bulmuştur. Seçici ve yüksek eğitime erişimi sınırlandıran böylesine baskın bir ideolojinin toplumsal gerekliliklerle çelişebilir olması nedeniyle, eğitim-öğretimin idari sınırlandırması siyasi açıdan farklı zamanlarda farklı tarzda sürekli tartışmalı olmuştur.

19. yüzyılın büyük bir bölümünde örneğin, verdikleri Yunanca ve Latince temel dersleriyle hümanist (yani *antik dil* ağırlıklı) liseler, »lise mezuniyetini« ve dolayısıyla yükseköğrenim hakkını tekelinde bulunduruyordu. Modernleştirilmiş burjuva iş hayatının gerektirdiği ölçüde - kısaca: Endüstriyel gelişme dinamiği - doğa bilimlerini ve herşeyden önce yeni yabancı dilleri daha iyi öğrenmeyi gerektirdiğinde, bu gereksinime uygun, başta ikinci sınıf, *Realgymnasien* ya da Oberschule olarak adlandırılan okullar açılmıştır, ki bunlara önceleri »genel lise mezuniyeti« sun-

ma izni verilmemiş, ancak uzun fikir tartışmalarının ardından ilkin *alana dayalı*, bir diğer ifadeyle belirli bölümlerle sınırlı lise mezuniyeti sunmaları kabul edilmiştir. Bu okulların diğerleriyle eşitlenmesi ilk olarak yeni yüzyıla girerken gerçekleşmiştir. »Lise Fraksiyonu«, en azından kurum olarak lisenin kendisini sorgulamadan, tartışmayı lise eğitiminin *kapsamı* konusuna indirgemeyi başarmıştı. Nihayet 1950'li yıllarda Batı Almanya'da aynı yaş grubundan öğrencilerin yalnızca yüzde 5'i (bugün: yaklaşık yüzde 50) yükseköğrenime geçiş hakkı elde ettiğinde, akademik, nitelikli işgücü açığı nedeniyle uluslararası rekabet gücünü kaybetme korkusu yaşayan ekonomi lobisi de, »eğitim-öğretim faciası« yakınmalarına katıldı ve yüksekokulların yaygınlaştırılmasını talep etti. Yüksekokulların sosyal açılımı lise mezunu sayısındaki kısa süreli yüksek artışla sağlanmıştır - 70'li yılların ortalarına kadar başta yaklaşık yüzde 20'lik bir artışı bu.

Bu örnekler bize Alman eğitim-öğretim reformları için tipik bir şema gösteriyor: Düşünsel olarak iki adım ileri - pratikte korkarak hemen bir buçuk adım geri. Kanallar »yukarıya doğru« biraz açılıyor, aynı zamanda azınlığın ayrıcalığı olan yükseköğrenim ve de bölümlenmiş okul sistemi ve »yetenek odaklı« seçicilik ana fikrinin korunmasına devam ediliyor. Kısa bir süre önce hayatını kaybeden Siegenli kültürbilmci Georg Bollenbeck Alman eğitim-öğretim sisteminin izlediği bu farklı yolu *savunmacı modernleştirme* stratejisi olarak tanımlamıştır.

Şimdi ilginç olan soru, belki de 60'lı yıllarda yaşadığımız duruma benzer bir dönüm noktasında olup olmadığımızdır? Uluslararası karşılaştırmada olağanüstü seçici olan Alman eğitim-öğretim sistemi, kendisi tarafından garanti edilen şematik üç mezuniyet derecesinin üretimiyle, sosyal hiyerarşiler ve sanayi toplumuna özgü geleneksel işbölümünün on yıllar boyunca hüküm süren normal biyografileri aracılığıyla dengelenmektedir. Basit bir ifadeyle bu bölümlenmiş sistem, toplumsal çoğunluk (geleneksel olarak: İşçi sınıfı) için alt düzeyli uygulama faaliyetleri, biraz daha azı için orta dereceli büro, teknik ve idari meslekler ve daha da azı için bilim sistemi tarafından eğitilen yüksek dereceli yönetici fonksiyonları üretmiştir. Hiyerarşinin tüm basamakları için ideal olan şey, tamgün çalışan, *aile geçindiren* erkekti. Bu işbölümü çerçevesinde sadece tek bir sosyal, erkek baskın olduğu bir azınlığın yüksekokullarda eğitilmesi, üstünkörü bir işlevsellik gibi görünmüştür. Günümüzde yükseköğrenim görenlerin oranı, OECD orta-

lamasına göre aynı yaş grubundan öğrencilerin yaklaşık yüzde 60'ı düzeyindedir. Şu anda toplumsal iş organizasyonunun içinden geçtiği köklü değişim için kamuoyu tartışmalarında çoğunlukla ideolojik açıdan karartılmış kavramlar (»enformasyon toplumu«, »bilgi toplumu«) mevcut. Ancak önemli toplumsal vasıflandırmaların gelecekte bilgi yoğun ve bilim temelli olacağı büyük ölçüde tartışma götürmez. Bu zeminde, *Eğitim ve Bilim Sendikası bilim politikaları programının* önsözünde (2009), haklı olarak, uluslararası bir gelişmeye göre »yükseköğrenimin artan sayıda genç insan için meslek eğitiminde ağır basacağı« belirtilmiştir. Böylece gerek yüksekokulların sosyal açılımı, gerekse farklı eğitim-öğretim düzeylerinin *entegrasyonu*, başka bir deyişle onların »yukarıya doğru« geçişken olması, gündeme oturtulmuştur. »Uluslararası karşılaştırmada Almanya eğitim-öğretim bölümleri arasında en düşük geçişkenliği olan ülkeler arasında yer almaktadır«, bu durumu sanayi federasyonları ve Yüksekokul Rektörler Birliği (HRK) 2008'de ortak bir memorandumda yermektedir. Ekonomi federasyonları elbette uluslararası rekabet gücünü yitirme kaygısı yaşıyor. Bu perspektiften bakıldığında okul yapılarından kaynaklanan düşük vasıflandırmalar gerçek bir soruna dönüşebilir. Biz bunu tabi bağnaz çıkarılara dayanan bir duruş olarak görebiliriz. Bundan bağımsız geçerli olan şey şudur: Tamamen eskimiş bir eğitim-öğretim sistemi sorunsalının bitmesi için artık oturup beklenemez; onun işleyiş biçimi *bütün olarak* tartışmaya açıktır, - lise mezunu sayısının kısa süreli artışı gibi - eski bölümlenmiş okul biçimini koruyarak yapılan basit yama işleri ile sorunlar çözülemez.

Şu an gerçekleşen aceleci okul reformlarında, elbette taktik ve kararsızlıklar ağır basmakta. Ortaokulun (Hauptschule) bazı eyaletlerde, »orta«, bütünleştirilmiş hibrid oluşumlar aracılığıyla - semt okulu, orta öğretim okulu (Sekundarschule), meslek ortaokulu plus (Realschule plus) vb. - kısmen kaldırılması, genel olarak yukarıda belirtilen, o tipik Alman güvencesinin yeni okul formlarının *yanında* aynı anda geleneksel liselerin varolmasına olanak tanıdığı uzlaşmaya dayanmaktadır. Siyasi bir düşünce olarak entegre okul biçimlerinde uzun süreli birlikte öğrenim ise artık dünya yüzünden silinmez ve o, ilkece, - yeterli kamuoyu baskısı olması koşuluyla - yeni, çift cinsiyetli okul formlarının aşılmasında yardımcı olabilir. Özellikle de makro ekonomik açıdan gerekli vasıflandırma potansiyellerinin artırılması, mevcut, hüküm sürmekte olan noksanlıklarla yeterince yerine getirilemediğinde yardım-

cı olabilir. Ne de olsa şu an özellikle de sanayi lobisinin daha güçlü bir entegrasyon doğrultusunda yapılacak baskıyı organize etmesi tesadüf değildir. Örneğin 2011 başlarında Bertelsmann Vakfı ve Roland Berger Strategy Consultants (kitleli gazeteler olarak BILD und Hürriyet ile işbirliği halinde), yaklaşık 500.000 yurttaşın katıldığı bir online anket düzenlemiş, anket sonuçlarına göre katılımcıların artık sadece yüzde 32'sinin, okul türlerinin dördüncü sınıftan sonra dağılımını (yüzde 45'i altıncı ve yüzde 23'ü onuncu sınıftan sonra) desteklediklerini göstermiştir. Şubat 2010'da girişimci birlikleri (BDA ve BDI) kendi yeni yüksekokul politikaları açısından düşündükleri modeli yayınladı. Bu modelin ana fikrini yüksekokulların (mali açıdan da) genişletilmesi ve eşzamanlı olarak onların işletmelerdeki meslek eğitimlerine açılması oluşturmuyor. Meslek eğitiminin gelecekte herhangi bir resmi engel olmadan yükseköğrenime başvurmak için yeterli olması isteniyor.

Eğitim hakkının sosyal açıdan genişletilmesi ve buna bağlı, yasal özneler olarak eğitime katılanların güçlendirilmesi, yukarıda betimlenen yaklaşımların doğrudan bir sonucu olmak zorunda değildir, çünkü örneğin öğrenci başvurularında gelecekte kararı tümüyle yüksekokulların vermesi isteniyor. Dolayısıyla ekonomiye yakın reform tasarılarında, ilk etapta eleme işlemlerinin yukarıdan aşağıya tanımladığı gereksinim kriterlerinin modernleştirilmesi söz konusudur. Ancak eleminin »yukarıya doğru« olan *sosyal* temelinin geleneksel okul türü seçmeciliği karşısında oldukça genişletilmesi ve böylece ortalama toplumsal vasıflandırma düzeyinin artırılması isteniyor. Bunların tamamının olumlu ve olumsuz yan etkileri olacaktır; olumlu: Daha iyi eğitim-öğretim fırsatlarının toplumsal artışı; olumsuz: Akademik vasıflandırmaya dayalı yüksek mesleki pozisyonlar için girilen rekabetin keskinleşmesi.

Tüm bunlar şu ana dek gerçekleşmemiştir. Dolayısıyla Alman eğitim-öğretim sistemi toplumsal açıdan işlevi bozuk ve dengesiz, kamuoyunda ihtilafli ve tartışmalı reform müzakerelerinin etkisinde olmaya devam edecektir. Ancak bu noktada hiçbir kapı tümüyle kapanmamıştır. Bu sayede, esas itibarıyla, teknokratik-neoliberal bir anaakım siyasetin ötesinde özgürlükçü reform tasarılarının daha fazla ses getirmesi sağlanabilir.

■

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Heinz Sünker | Wuppertal Üniversitesi

Toplumsal Muhafazakâr Gündem Maddeleri Aracılığıyla Bölünmesine Karşı Stratejiler

Son olarak yüz yıl önce görülen, öylesi bir sertlikte karşılaşmamış olan sosyal eşitsizlik temelinde gelişen olağanüstü toplumsal bölünmelerle – birincil olarak bu mağdur edilenlerin ve dışlananların yaşam kalitesi üzerinde farklı düzlemlerde oldukça olumsuz sonuçlar doğurur – karakterize olunan bir dönemde, bu dönemin birey ve toplum için koşulları ve sonuçları giderek önem kazanmaya başlıyor.

Burada koşullar sorusu bağlamında sınıf ayrışmalarının – toplum ve siyasetin kapitalist tarzda biçimlendirilmesinin sonucu olarak – artması söz konusu olduğu açıktır ve bu ayrışmalar muhafazakâr cepheden “meritokrasi”, bir diğer ifadeyle kişilerin yetenek ve becerileri ideolojisine göre meşrulaştırılmak isteniyor.

Birey ve toplum üzerindeki sonuçları nedir sorusu bağlamında, Avrupa’nın en önemli şair ve yazarlarından, siyasi teorisyenlerinden ve siyasetçilerinden bir olan Heinrich Heine’nin bir düşüncesi ilginçtir. Yaşadığı dönemde toplum içi ve dış politikalar açısından önem taşıyan toplumsal bölünmeler karşısında şunu dile getirmiştir:

“Eğer geniş kitlelerin yaşadığımız anı kavramalarını başarısak, o zaman halklar aristokrasinin ücretli yazıcılarının kendilerini nefret ve savaşa kışkırtmalarına izin vermeyecek, halkların birliği, ulusların kutsal ittifakı kurulacak, karşılıklı güvensizlik nedeniyle yüz bin katilden oluşan düzenli ordular beslemek zorunda kalmayacağız, onların kılıçlarını ve soylu atlarını pulluk olarak kullanacağız, barış ve refah ve özgürlüğe kavuşacağız (Heine 1972/1832: 368f.).”

Bu argumentum ad personam(ın) (kişinin argümanını değil, kişinin kendisini hedef almak) yapısal koşullara dayanan bir benzeri, toplum siyaseti bazlı çatışki ve saldırılar söz konusu olduğunda, bu P. Bourdieu için de – her şeyden önce “Ateşe Karşılık Vermek” başlıklı yazılarında – büyük rol oynamaktadır: “Kuşkusuz benden ve de özellikle dünyanın şu an içinde bulunduğu durumdan kaynaklanan nedenlerle, yaşamlarını sosyal dünyanın araştırılmasına adama şansı olanların, bu dünyanın geleceğini belirleyen savaşımın karşısında tarafsız ya da kayıtsız olamayacakları kanısına vardım. Bu savaşım-

lar, egemen güçlerin kendiliğinden gelen ya da paralı sayısız suç ortaklıklarına güvenebildikleri, büyük bir bölümü teorik çatışkılardan oluşmaktadır – burada örneğin sayıları binleri bulan, Avrupa Komisyonu, Avrupa Konseyi ya da Parlamentosu’nun koridorlarında cirit atan profesyonel lobicileri akla getirmek mümkün. Her türlü tartışma ve sorgulamayı yasaklıyor görünen, evrensel boyutta dayatılmış ve hep birlikte kabul edilmiş neo-liberal Vulgat (İncil’in Latince çevirisi), bir ekonomipolitik bağnazlık, kesinlikle spontane bir şekilde kendi kendini doğurmanın değil, tam aksine, adeta üretim, yaygınlaştırma ve müdahale girişimlerinde birleştirilen ve organize edilen olağanüstü bir çabanın sonucudur” (Bourdieu 2001: 7f.).

Bununla Heine ve Bourdieu’nün perspektiflerini gerçekleştirmek için “ne yapmalı?” sorusuna yanıt olarak iki yön açıklık kazanmaktadır: Birincisi egemen sınıfın paralı ve parasız suç ortaklarına saldırmak, ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını aşmak için, – farklı biçimlere bürünen – sağcı ve aşırı sağcı medyanın üstlendiği rolü ortaya çıkar-

mak ve aydınlatma faaliyetleriyle onlarla mücadele etmek gündemdedir.

İkincisi, herkesin eğitim-öğretimi lehine herkes için eğitim-öğretimi savunan bir tasarı ile, adına layık bir demokratik eğitim-öğretim ve bir demokrasinin inşası tasarısı arasında önemli bir bağlantı olduğuna açıklık kazandırmak önemli.

Çünkü burada barış, refah ve özgürlüğün esaslı bir aktarımı olduğuna ve bu üçlüğe tüm insanlarla birlikte erişilebileceğine ilişkin bir kavrayış söz konusudur. Wilkinson ve Picket de (2010), ampirik sosyal araştırmacılar olarak güncel bir araştırmada sosyal eşitsizliği ele aldıklarında ve sonuç olarak “eşitlik her kadın ve erkek için daha iyidir” şap-tamasında bulunduklarında, bu görüşü paylaşıyor.

Kaynak

Bourdieu, P. 2001: Vorwort, in: ders.: Gegenfeuer 2. Kons-tanz, 7-13
Heine, H. 1972: Französische Zustände, in: ders. Werke und Briefe in zehn Bänden, hg. von H. Kaufmann. Bd. 4. Berlin/Weimar, 363-581
Wilkinson, P./Pickett, K. 2010: The Spirit Level. Why Equality is Better for Everyone. London

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Wolfgang Jantzen

Harvard Üniversitesi mezunlarına hitaben Mark Zuckerberg, Mayıs 2017’de yaptığı bir konuşma bağlamında şunu söyledi: “Anlam yaratmak bizim görevimiz!”. Yani “sosyal vicdanı” olan, Slavoj Žižek’in belirttiği gibi, “önemli ölçüde gelişmiş ve bu nedenle de oldukça tehlikeli” olan küresel sermayeyi temsil eden bir milyarder. Buna göre antikapitalist mücadele “bu karşı önlemlerle uğraşmayı öğrendiğinde ve mağlubiyetine katkı sunması gereken bu enstrüman-

ları kendi silahına dönüştürdüğü zaman ancak etkili olabilir”. Ama antikapitalist mücadele anlam yaratarak hegemonyaya karşı nerede bir hegemonya yaratabilir? Hepimiz nörobiyolojik biçimde sabitlenmiş bir sosyal bağlanma gereksinimiyle dünyaya geliriz ve bu gereksinim duygular üzerinden dirençler biçiminde gerçekleşir. Dolayısıyla tüm kültürlerde yeni doğmuş bebeklere ilk aktarım direnç oluşturan şarkılarla gerçekleştirilir, örneğin „arroro

mi nino“ (İspanyolca); „bajuschiki baju“ (Rusça) „schlaf kindchen schlaf“ (Almanca) (uyu küçük çocuk uyu). Doğuştan gelen bu ritim yetisi ile tüm insanlar için müzik, egemen güçlerin (askeri marşlar, milli marşlar ve daha başkaları) hizmetinde tekrar tekrar baskıcı önlemlere dönüştürülen bir kurtuluş enstrümanıdır. Ama egemenlerin hiç erişemediği başka bir müzik de daima varolmuştur, örneğin Fransız Devrimi’nin şarkısı olan ve Edith Piaf tarafından

harikulâde seslendirilmiş “Ça ira ! Les aristocrates à la lanterne. Les aristocrates on les pendra.” Mark Zuckerberg’in bu şarkıyı söyleyebileceğini hayal etmek zor. Ve bunun benzeri demokratik kültürün yapı taşı olan ve yeniden keşfedilmesi gereken diğer birçok şarkı için geçerli, çünkü “türkülerimizden korkuyorlar” (Nâzım Hikmet).

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Claus Melter | Bielefeld Meslek Yüksekokulu

Federal Hükümetin Yanlış Stratejisi: Irkçılığa Karşı İnsan Hakları İhlalleri

Federal hükümet güncel olarak 2018’e girildiğinde sığınmacı insanların ailelerini ülkeye getirmeleri uygulamasına ara verdi ve CDU/CSU ve SPD arasında kurulacak olası yeni bir büyük koalisyon için hazırlanan koalisyon sözleşmesine sınırlayıcı bir kontenjan yerleştirilmiştir.

BM’in Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi’nde kuşku götürmez ifadelerle

aile birleşimleri için yapılan başvuruların olumlu ve hızla onaylanması gerektiği belirtiliyor. Aile birleşiminin sınırlandırılması ve uygulaması bir insan hakkı olan aile sahibi olma hakkının ve onun ayrıca anayasada ve 8. Sosyal Yasalar Kitabı’nda yer aldığı maddelerin açıkça ihlalidir.

Volker Kauder gibi siyasetçiler tarafından bu insan hakkı ihlali, alay-

cı bir şekilde, sağ popülist-ırkçı tartışma yürüten Almanya için Alternatif Partisi’nin oy oranını arttırmasına karşı bir önlem olarak yorumlanmaktadır. Bu mantığa göre belirli gruplara karşı yapılan insan hakları ihlali, sığınma hakkı alanında daha fazla insan hakları ihlali isteyen bir partinin kabul görmesini engelleyecek. Şiddet uygulayarak şiddet azaltılmak isteniyor. Bu alay-

cı mantık 1990’lı yılların başında, sığınmacılara düzenlenen ırkçı saldırılar ve kışkırtmalara yanıt olarak sığınma hakkının sınırlandırılmasıyla karşılık verildiğinde kullanıma giren bir mantıktı. Sağ popülizme ve ırkçılığa yasalarla, hukuk ve argümanlarla karşı koymak yerine, ayrımcılığın mantık ve uygulaması devam ediyor. Bu çok büyük bir hatadır!

Diğerleri Senin Adına Konuştuğunda?! Bizziz Bize Dair Hiçbir İş Yapılamaz! (Herero ve Nama)¹

Almanya'nın tarihi kolayca bir kenara bırakılmaz! İnsan buradaki tarihi artık "anlatıyla", "Auschwitz tekrarlanmasın diye", bu anlatıdan doğan yükümlülüğü üstlenmeden, yeniden üretmeye devam edemez (Adorno, 1966: 88). Bunun için anı kültürünün ve alışılmış anlatı kültürünün değişmesi gerekir. Ancak "hatırlamak" daima suç ile el ele yürür ve bu, insanların sorumluluk üstlenmek üzerine düşünmesini engeller. (Tüm) insanlar ("Alman" olarak görülmeyenler de dahil), kendi duruşlarını nasıl gözden geçirebilir ve hangi bilginin "kendi" tarihsel bağlamları için hazır bulunduğunu ve hangi ölçüde kendilerini toplumda konumlandıracaklarını ve herşeyden önce "insan kalabileceklerini" (Prasad, 2017) nasıl araştırabilir?

Beyaz çoğunluk toplum ve dolayısıyla seçkinler ırkçılığı konu dışı bırakıyor ve onun, tarih tekerrür etmesin diye, hemen şimdi ve gelecek için etkin olmak adına ya da etkin olmak üzere ve ırkçılık ve ayrımcılığa karşı birlikte çalışmak için, toplum için ne ifade edebileceğini görmüyor (bkz. Adorno, 1966).

Bu sorumlu perspektifin kendisi ile hesaplaşmasıdır (Adorno, 1966: 10ff), ancak salt bu değil, aksine insan herşeyden önce "diğerlerinin sosyal pozisyonunu" ve perspektifini almalıdır - ırkçılık ve ayrımcılığa maruz insanlara, diğerlerinin zaaf ve incinebilirliklerine empti ve açıklık göstermelidir. Yaşam ve kuşak öyküleriyle yüzleşmek için onlara "yardım etmek" (Melter, 2017). Bir yandan akılcı, bir yandan duygusal gerçekleşebilen hatırlama olayı ile, geçmiş dile getirmemenin gelecekte neden olacağı "patlama" engellenebilir.

Ama aslında kimin kim hakkında nasıl konuştuğu sorusu gündemdedir? Kime kulak veriliyor ve konuşmacı pozisyonlarına nasıl erişiliyor? Stuart Hall'a göre Batı sözünü dinletmeye devam ediyor. "The West and the rest" (Stuart Hall, 1992).

Bu şimdi de gözlenebiliyor. Çünkü kendilerine kulak verilen ya da konuşmasına izin verilen insanlar hâlâ açıkça seçiliyor ve konuşma ya da içerik, kendi mantıklarına göre yeniden yapılandırılıyor. Bunun bir örneği, buradaki gazetelerde çıkan söyleşilerde kısmen gerçekten de sadece bu iş için tutulan gazetecilerin, sordukları sorularla fikir vererek konuyu sürekli belli bir yöne, nitekim göç kökenli insanların, etnik azınlıkların, beyaz olmayıp ırkçılığa maruz kalanların, siyahilerin vb. suçlandığı ya da sorun oluşturduğu bir yöne evirme çabalarıdır.

Öyleyse savaş zamanlarını görmemiş olsa da, insan, ayrıcalıklar içinde doğulduğu bu sistemde (Avrupa) mevcut avantajları nasıl değerlendirebilir? Ve bu sistemin ırkçılığın bir oluşumu olduğunu ve *beyaz* çoğunluk toplum üyelerinin bu avantajlardan yararlandığını anlamak belirleyicidir (Arndt, 2005). Bu ve buna benzer avantajlar, "göç üzerinden panik" yaratarak (Baumann, 2016: 7ff) belli bir korkuyu körüklemek için, belirli konuları sürekli tekrarlayarak ve sistemin ayakta tutulmasıyla ye-

Atfedilen "göçmen bakış açısı" ile kendini "tarafsız" sayan ve diğerleri için diğerlerinin adına konuşan hegemonyal strateji sorgulanıyor mu?!

Birçok düzlem, özellikle de ırkçılık düzlemi ile iç içe geçmiş ve ona bulaşmış kendi tutumumuzu, yaklaşımımızı ve davranışlarımızı düzeltmek için sürekli çalışmalıyız. Düzeltmeye çalışmak demek, bilgimizi sürekli gözden geçirmek ve yenilemek demektir. Kendi düşünce ve de davranış alışkanlıklarına

NEREDE, NE VE NASIL KONUŞULACAĞINA KİM KARAR VERİYOR?

niden üretilmektedir. Kime karşı korku körüklenmektedir? Belki de insanlar kendi ülkelerinde "vatansız muamelesi gördükleri için" (Herero Eylemcisi, Kaunatjike, 22 Mayıs 2017, Bielefeld), çünkü Alman tarihine bir bakış tam da bu olguyu gösteriyor, örneğin Herero ve Namalar bu duruma düştü. Kaiser Wilhelm Enstitüsü'nde Josef Mengele tarafından yapılan "ırk" araştırmaları, kurgulanmış insan gruplarına göre sınıflandırmayı ve beyaz ve siyahi insanlar arasında eşit olmayan değerliliği beraberinde getirmiştir, ki siyahilere daha düşük değer atfedilmiştir (bkz. Kaunatjike, 2017).

Bu değersizleştirme günlük yaşamda sözel ifadeler ve sürekli olarak dil kullanımıyla gerçekleşmektedir.

Nerede, ne ve nasıl konuşulacağına kim karar veriyor? Söylenenin çoğunluk toplum tarafından ötekileştirilen geniş insan kitlelerini, bu söz konusu kesimi farklı düzlemlere, örneğin kurumlara vb. katmadan, temsil ettiğinden nasıl hareket edilebilir? Örneğin ırkçılık ve aşırı sağ ile ilgili bir iş ilanına başvuran göç kökenli bir kadın, kişisel ve yıllar içinde edindiği mesleki yeterliklere rağmen mülakata çağırılmamıştır. Davası görülen bu olayın kamuoyuna açık ilk oturumunda, mahkeme salonunda ve izleyiciler karşısında işveren tarafından "göçmen bakış açısının" istenmediğini belirtmesi mülakata çağırmanın nedeni olarak gösterilmiştir (Bielefeld Irkçılığa Karşı Kararlılık sitesindeki blok metinde detaylara bakınız. (<http://entschiedengegenrassismus.de/eine-subjektive-migrantische-perspektive-auf-ein-gerichtsverfahren-beobachtungen-zu-einem-gerichtsprozess-zu-einer-klage-nach-dem-allgemeinen-gleich-behandlungsgesetz-von-lale/>))

odaklanmak da buna dahildir. Irkçılığı ve tabulaştırmayı meşrulaştırmak için korkunun evrensel gerekçelendirme modeli olarak kullanılması "aydınlanma" ve küreselleşme çağında geçerli sayılamaz, özellikle de çoğunluk topluma üye insanların bilgiye erişimi daha olnaklı olduğu için.

Psikolojide yabancılık insanın varoluşu olarak gösterilmektedir, ne var ki ırkçı toplumlarda tüm insanların farklılığına odaklanılmaz, aksine, yabancılık, "diğerlerine", onların insan oluşunda kendi yansısını bulmak yerine, atfedilen bir "eksiklikler". Hata nerede ya-tıyor? "Diğeri" yapılan insanda mı, yoksa belli bir dirayet gösteremedikleri ve özdeşinüm becerileri olmadığı, "pastalarını" bölüşmeye ya da ondan pay vermeye yanaşmadıkları için, iç hesaplaşma yapamayan, yapmak istemeyen insanlarda mı? Irkçılık ile bir paralellik gösterilmiyor, aksine o hiyerarşi oluşturmak için kullanılıyor (bkz. Hund, 2007, S. 97), bu nedenle ırkçılık eleştirisine dayalı insan hakları eğitimi de yapılarak ancak bir meşruiyet sağlanabilir.

Erikson psiko-sosyal moratoryumdan söz ediyor. Bu, takvimsel ve içsel yetişkin olma arasında bir aşamadır. Bu aşamada (genç) insanların geçmişte daha farklı, "çocuksu bir ilişkide" oldukları bir dünyada karşı karşıya kalınan gerçek ile, sorumluluklarını genişletmeyi öğrenebilecekleri yeterli zaman "mevcuttur" (bkz. Gröning, 2017).

(Genç) insanlara zaman vermek, çünkü bu insanın yetişmekte olduğu süre içerisinde, ayrıca ve ümit edilir ki, ırkçılık eleştirisine dayalı bir etişe ve böylece olası bir insan hakları düşüncesinin oluşmasına ve bu hakların genişletilmesine götürebilecek kendi

etik düşüncelerini toparlaması için olanak tanır. Erikson'un ortaya koyduğu "psiko-sosyal moratoryum" evresi, henüz söz konusu iç olgunluğa erişemeyen ve sorumluluk üstlenmeyi beceremeyen insanların bunları yapabilir olması/yapabilmesi için, fikir olarak genel anlamda tüm insanlar için transfer edilebilir.

Bunun için sadece işler durumunda bir insan hakları eğitimine değil, aksine, aktarımın nasıl gerçekleştiğini sorgulayan (Melter, 2017) ırkçılık ve ayrımcılık eleştirisine dayalı insan hakları eğitim ve öğretimine de ihtiyaç var, "...bu o kadar basit..." (Kaunatjike, 2017, Bielefeld). Çünkü olaylar görüldüğü gibi durağan ve değişmez değil, tam tersi, "eğer insan onuru dokunulmaz" ise (BGB, 1. madde, 1. paragraf), o zaman "her insanın hak sahibi olma hakkı olduğu" (Arendt) ve dolayısıyla da ırkçılık eleştirisine dayalı insan hakları eğitim ve öğretimi temelinde her insanın kendi gerçekliğine sahip olma hakkı bulunduğu kabul edilmelidir. Çünkü kim "salt pratikte değil, yasal olarak da insan haklarından mahrum edilmiş" (Baumann, 2016: 18) vatansız insanları, "onlara belki de onurlarını ve özsaygıdan geriye kalanını iade edecek" haklarından mahrum etmek ister ki?" (agy.)

Kaynak

- Adorno, W. (1966): Erziehung zur Mündigkeit. Vorträge und Gespräche mit Hellmut Becker 1959 – 1969. In: Kadelbach, G. Suhrkamp Verlag. Frankfurt
- Arndt, S. (2005): Weißsein. Die verkannte Strukturkategorie Europas und Deutschlands. In: Eggers, M.M./ Kilomba, G./ Piesche, P./ Arndt, S. (Hg.): Mythen, Masken und Subjekte. Kritische Weißseinsforschung in Deutschland. Münster
- Bauman, Z. (2016): Migrationspanik- wie man sie nutzt (und missbraucht). In ebd.: Die Angst vor den anderen. Ein Essay über Migration und Panikmache. Suhrkamp Verlag. Berlin
- Diskriminierungs- und Rassismuskritik in Sozialer Arbeit und Bildung. FH Bielefeld
- Düßgen, F. (2014): Was ist gerecht. Kennzeichen einer transnationalen solidarischen Politik. Campus Verlag. Frankfurt / New York.
- Gröning, K. (2017): Beratung im Kontext von Hochaltrigkeit und Familie, Universität Bielefeld
- Hall, St. (1992): The West and the rest: discourse and power. Polity Press in association with the Open University. England
- Hund, W.D. (2007): Rassismus. Transcript Verlag. Bielefeld.
- Kaunatjike, I. (2017): Ringvorlesung im Sommersemester 2017
- Melter, C. (2017): Die Kontinuität unterlassener Hilfeleistung gegenüber erlittenem Rassismus und nationalstaatlicher Diskriminierung. PoliTeknik Ausgabe 18
- Prasad, N. (2017): Menschlich bleiben. In: <https://www.youtube.com/watch?v=Vv1jRu2GQmw> (eingesehen: 13.02.2018)

¹ Bielefeld Meslek Yüksekokulu'nda düzenlenen sunumlar dizisi Kaunatjike (2017)

Çeviri: PoliTeknik

Clemens Hermeler | Irkçılığa ve Ayrımcılığa Karşı Kararlılık Derneği

“Ölmemiz Onlar İçin Önemli Değil, Defolup Gitmemizi İstiyorlar.”

Bu tümceyi kuran, sosyal danışmanlık hizmeti almak için yanıma gelen bir kadındı. Borçlanmıştı, Jobcenter (İş arayanlardan sorumlu birimler) kirasını kısmen ödüyordu ve aldığı para ne kendisine ne de ailesine hiç yetmiyordu. Bu kadın, kendini güvenceye alacak son bir sosyal devlet ağına bel bağlayabileceği hayalini çoktan bir kenara bırakmıştı. Bu on bir sözcük, Almanya’da Jobcenter’den yardım almak zorunda olan birçok insanın kendini nasıl hissettiğini özetliyor: “Ölmemiz onlar için önemli değil, defolup gitmemizi istiyorlar.”

Hartz IV (İşsizlik Parası II) yoksulluğa mücadele ettiğini savunuyor. Gerçekte ise sözüm ona İşsizlik Parası II her şeyden önce şunu ifade ediyor: Yoksulluğu yaşayanlarla mücadele ve onların marjinalleştirilmesinin bir aracı¹. Alan yazınında yeterince kanıt bulmak mümkün. 1. Geçim için yapılan yardım yalnız yaşayanlar, bir diğer ifadeyle yalnız başına çocuk yetiştirenler için 2018’de 416 Euro’ya yükseltildi, çiftler ya da çocuklar çok daha az alıyor; ilkökul çağındaki 7 yaşında bir çocuğun eğitimi² için yapılan ödemelerde örneğin güncel olarak 76 Cent öngörülmüştür. 2. Bireysel meslek tercihleri ya da kariyer süreci ve böylece kişinin geleceğiyle ilgili tasarımları pek ilgi gösterilmeyen konular, zira kişinin her işi yapması isteniyor (bkz. § 10 SGB II). 3. Konut giderleri “uygun ölçekte” üstleniliyor, örneğin Bielefeld’de metrekare başına brüt kira³ için 4,64 Euro, 2005’ten bu yana Bielefeld Belediyesi’nin arttırmadığı bir rakam. 4. Salt bildirimlerin ve hesaplama karmaşasının ve de yasal dayanakların yığın halinde olması, muhatapların haklarıyla ilgili hesaplamaların nasıl yapıldığını tümüyle anlamak neredeyse olanaksız; aldıkları sosyal yardımla bağlantılı bürokratik işlemler o denli çok ki, bu işlemler çoğu kez yoğun olarak yaşam koşullarını iyileştirmenin önünü kesiyor. 5. Jobcenter ve çalışanlarından verdikleri kararlarda uygunluk

değerlendirmesi yapmaları isteniyor; genelde bu değerlendirme, metin ya-pıtaşlarıyla kişinin kendi varlığı ve geleceği hakkındaki konularda karar verildiğinde, en azından kuşku uyandıracak şekilde gerçekleşiyor. 6. Kişisel çaba gösterilmediğinde - Jobcenter’in gözünde bu, 25 yaş altı genç insanların danışmanla olan randevularını kaçırmaları ya da unutmaları da ifade edebilir - paradan kısılmaktadır (randevuya gelmemek 25 yaş altı genç insanlara sadece kiranın ödenmesine yol açıyor, tekrarlanarak “yükümlülüğün yerine getirilmemesi” durumunda o da ödenmiyor). 7. Alman vatandaşı olmayan, aksine AB-vatandaşlığı bulunan muhataplara yapılan yardım mı? Bunlar ödenmiyor. Bu noktada federal bakanlık Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin verdiği bir kararı dayanak alıyor. Çalışma ve Sosyal Bakanlığı’nın internet sayfasında Andrea Nahles şunu belirtiyor: “Mevcut yasa ile yeniden yasal bir güvence sağlıyoruz.”⁴. Daha alaycı olunamaz.

Bu listeyi uzatmak da mümkün ve şimdi ve gelecekte soruna yalnızca dokunmak değil, elle sarılmak gerekiyor. Peki neden özellikle sosyal çalışmalar alanı, Hartz IV’ün yürürlüğe girmesinden bu yana ufukta herhangi bir değişiklik ve hatta iyileşme görülmemesine rağmen, yoksulluk ve işsizlikten etkilenenlere yapılan bu kabul edilemez davranışları tekrar tekrar saptıyor? Kanımca bu bir yandan onlara karşı duyulan nefret ve aşağılamanın Alman toplumu-nun derinliklerinde yatıyor olmasıyla ilgilidir.⁵ Hartz IV hakkında yapılan haberlere bir bakış bunu kanıtlamaya yeter, ancak Çalışma Bakan’ının ve farklı politikacıların sözcük seçimleri de tipiktir, örneğin geliri olmayanlar parazitlerle karşılaştırıldığında⁶ ya da Franz Müntefering’in - şimdilerde Arbeiter Samariter Bund Başkanı (İşçi Gönüllü Yardımlaşma Federasyonu) - 2006’da söylediği gibi: “Her kim çalışmıyorsa yemek de yemesin”⁷. Ve tüm bunlar Ger-

hard Schröder’le birlikte milenyumdan beri sosyal güvenlik sistemlerinin zayıflatılması göstergesi altında gerçekleşiyor, nitekim Schröder bu gelişmeleri, yoksulluktan etkilenenleri “aktif hale getirmenin” ve onların sözde olmayan motivasyonlarını, iş arama sıkıntılarını ele almanın gündemde olduğunu belirtirken ya da onları “konforlu çevrelerinden çıkarmak” sözleriyle meşrulaştırmaya çalışmıştır. Ve bu “aktif hale getirmeye” - ki bu söz özünde yoksulluktan etkilenenleri aslında toplumun verili yapıları tarafından üretilen yoksulluğun sorumlusu yapmaktan başka bir şey ifade etmez - ne yazık ki sosyal çalışmalar alanı da sıkça eleştiride bulunmaksızın katılıyor. Sosyal çalışmalar mesleği eğer gören gözleriyle geliri olmayanlara uygulanan ayrımcılık, kurumsal ırkçılık, sınıfçılık ve cinsiyetçilik gibi aslında Almanya’da varolan, ancak hiç dile getirilmeyen sorunların daha da artmasını yanı başında durarak seyretmek istemiyorsa, elbette izlenecek bazı yollar ve ucundan tutulacak birçok işi vardır:

a) Dağıtım adaletinin⁸ klasik konuları tekrar odak noktaya oturmalı ve kabul etme adaletinin yanında alan tartışmalarının nesnesi yapılmalıdır.

b) Sosyal çalışma yürütenler yerel politikalara eleştirel müdahalede bulunmadıklarında, kendi duruşu hakkında konuşmak ve onu yansıtmak tek başına yeterli değildir.

c) Sosyal çalışmalar alanı, meslek olarak suçsuz olduğu yanılmasına inanmamalıdır ve sorunları bu yapısal şiddeti gizleyerek ele almamalıdır.

d) Sosyal çalışmalar alanı, kurumlarıdaki kusurları, şiddeti ve ırkçılık ve ayrımcılık biçimlerini kamuoyunda ele almak, skandallaştırmak ve akıllı direniş sergilemek için bağımsız yollar bulmalıdır.⁹

Bilhassa bu makalenin yazarının sosyal danışman olarak çalıştığı Bielefeld için bunların anlamı: Ayda metre-

kare başına 4,64 Euro ve karşılanmayan yaklaşık 300.000 Euro¹⁰ konut gideri acizliğin belgesidir, sosyal çalışmalar bu noktada haykırmalıdır. Bielefeld’de¹¹ ortalama kira metrekare başına brüt 6,80 Euro’yken, metrekare başına 4,64 Euro şu sözlerle savunulmaktadır: Metrekare başına ödenen uygun fiyat arttırıldığında konut piyasası ve ev sahipleri de fiyat arttırır, bu hiç kimseye yarar sağlamaz. Bu argüman, yerel politikanın sosyal konutları özelleştirerek konut piyasasını kamu tarafından denetleyebilme araçlarını elden çıkardığını gizliyor. Öyleyse susmak yerine sosyal konutların geri alınmasıyla konut piyasası kamu tarafından kontrol edilebilir hale getirilmelidir. Zira yoksullukla mücadele yoksulluğu yaratan yapılarla mücadeleyi ifade eder, yoksulların kendisiyle değil.

¹ Giriş için ve ayrıntılı metinler: Butterwegge, Christoph (2012): Armut in einem reichen Land. Wie das Problem verharmlost und verdrängt wird. 3. Aufl. Frankfurt am Main; Legnaro, Aliso (2006): „Moderne Dienstleistungen am Arbeitsmarkt“ – Zur politischen Ratio der Hartz-Gesetze. In: Leviathan: Berliner Zeitschrift für Sozialwissenschaft, Jg. 34 (4), S. 514-532. Ayrıca Widerspruch ya da Tacheles gibi demeklerin, sorunları yıllardır adlandıran, inceleyen ve eleştiren çalışmasına işaret edilebilir.

² Elbette adil olmak için Eğitim ve Katılım Paketi’ne de işaret edilmeli. Bu paket kapsamında aileler, başvuru (!) yaparak okul için yılda 100 Euro ve dernek vb. aidatları için de ayda 10 Euro alıyor. Ancak uygulama yürürlüğe girdiğinde bu yana, yardım alma hakkı bulunan ailelere ayrılan bütçenin tamamı hiç ödenmedi.

³ Bkz. http://www.widerspruch-sozialberatung.de/PDF/Baustelle/Richtlinien_KdU_Bi_1-1-2018.pdf

⁴ Bkz. <http://www.bmas.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2016/Klarstellung-zugang-sozialleistungen-eu-auslaender.html?jsessionid=28C32BB99028FA2D6587C47AB3900A89>

⁵ Sözüm ona „Yeni Alt Tabaka” tartışmaları için öneri: Kessl, Fabian/ Reutlinger, Christian/ Ziegler, Holger (Hg.): Erziehung zur Armut? Soziale Arbeit und die „neue Unterschicht“, 1. Aufl. Wiesbaden. Eine tiefergehende Analyse der Diskurs-Figur der „Neuen Unterschicht“ würde hier sicher den Rahmen sprengen.

⁶ Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit 2005, S. 10 zit. n. Wollrad 2008, S. 39

⁷ Bkz. <http://www.zeit.de/online/2006/20/Schreiner>

⁸ Bkz. Lamp, Fabian (2007): Soziale Arbeit zwischen Umverteilung und Anerkennung. Der Umgang mit Differenz in der sozialpädagogischen Theorie und Praxis. Bielefeld.

⁹ Bkz. Melter, Claus (2015): Diskriminierungs- und rassismuskritische Soziale Arbeit und Bildung. Praktische Herausforderungen, Rahmungen und Reflexionen. Weinheim und Basel.

¹⁰ Allein von Januar bis August 2017 blieben monatlich in Bielefeld im Schnitt 328.441,50 Euro Wohnkosten ungedeckt und mussten von Sozialleistungsberechtigten aus dem Geld für Grundbedürfnisse gezahlt werden (vgl. https://statistik.arbeitsagentur.de/nn_1021940/SiteGlobals/Forms/Rubrikensuche/Rubrikensuche_Suchergebnis_Form.html?view=processForm&resourceId=210358&input_=&pageLocale=de&topicId=1023396®ion=Bielefeld&year_ar_month=201709&year_month.GROUP=1&search=Suchen)

¹¹ Vgl. <https://www.bielefeld.de/de/pbw/muw/mumiet/>

www.politechnik.de

PoliTeknik

info@politechnik.de

Posta adresi: Politechnik • Postfach 25 03 48 | 40092 Düsseldorf

Prof. Dr. Claus Melter | Bielefeld Meslek Yüksekokulu

Çeviri: PoliTeknik

İnsan Grupları Yapılandırmanın ve Eğitim Yoluyla Sömürgecilik Sonrası, Nasyonal Sosyalizm Sonrası ve Ayrımcılık Eleştirisi Perspektifinden Çalışmanın ve de bu Çalışma için Eğitilmenin Eleştirisi

Okul eğitimi ve sosyal çalışmalar günümüzde de başat bir görevin etkisi altındadır: İş için eğitim ve öğretim kendini Employability olarak adlandırıyor, iş piyasasında istihdam edilebilirlik ve kullanılabilirlik. Ücretli bir işte (ya da çoğu kez ücretsiz gönüllü işlerde) çalışabilmek ve çalışmak zorunda olmak için, genç ve yetişkinlerden meslek eğitimi bitirmeleri ve (yüksek) okul mezuniyetleri elde etmeleri isteniyor. Eğitim-öğretimin iş için eğitmeye indirgenmesi eleştirilebilir. Öte yandan grupların yapılandırması ve onların belirli işlerde çalışmak için eğitim ve öğretimi ele alınmalıdır.

1. Eleştiri dendiğinde, bizim de bir parçası olduğumuz düşünme ve eylem pratikleri ve de ilişkileri ile uğraşmak anlaşılmalıdır. Dolayısıyla eleştirenler eleştirilen şeyin bir parçasıdır. Eylemciler, pedagoglar ve öğretim üyeleri, farklı gruplar için eşit olmayan kaynak erişimleri ve eylem olanakları yaratan firma ve kuruluşlarla bağlantı halindedir ya da onların bir parçasıdır.

2. Yapılar düşünsel buluşlara dayanıyor olsa da, buna rağmen fiziki, psişik ve düşünsel gerçekliklerin açınmasını sağlar. İnsan gruplarının icat edilmesi maddi, sosyal ve resmi olarak kabul ettirilmekte ya da eleştirilmektedir. Örneğin kız, erkek ve transgender, eşcinsel, bi ve heteroseksüel, Alman vatandaşı ve Alman vatandaşı olmayanlar, “beyaz” ve “siyah”, yoksul ve zengin, “engelli” ya da “engelsiz” şeklinde yapılan ayırım çok tehlikelidir. Ve insanlar yapılan icatlara ve sınıflandırmalara karşı çıkabilir. Bu karşı çıkış örneğinin yapı eleştirilerek ya da genişletilerek ya da sınıflandırmalardan kaçarak, onların önemini azaltarak, onları alaya dökerek, destekleyici bir şekilde sabote ederek gerçekleştirebilir (bkz. Dhawan 2014).

3. Yapılandırılmış gruplar – elinizdeki metnin ana tezi budur – söz konusu güç ve farklılık ilişkilerine göre sürekli belirli işleri yapacak şekilde yetiştirilmiştir – ve bu kişilerin başka işler yapmaları istenmemiştir. Bununla birlikte belirli gruplar ve işler daha çekici görülmüş ve sosyal, maddi ve mali açıdan daha fazla mükâfatlandırılmış, diğer işlere kıyasla sağlığa daha az zararlı olmuştur.

4. Aralarında ayırım yapılan insan grupları için iş yoluyla ve iş için eğitilmek, pedagoginin ana ve tarihsel olarak geniş ölçüde kesintisiz görevidir.

5. Avrupa’nın antik çağında dahi cinsiyet, köken, sosyal statü ve bedensel duruma göre temel ayrımlar vardı. Yunanca bir sözcük olan pedagoginin sözcük kökeni, “genç erkeği öğretmene gö-

türen köledir”. Bu, sadece, erkek öğretmenleri tarafından güzel, akıllı ve öğrenmeye hevesli görülen genç erkeklerin yetiştirilmesi ve “eğitilmesi” şeklindeki pedagojik uygulamaya tekabül etmektedir. Kızlar, ama aynı zamanda yoksul ya da köleleştirilmiş aile çocukları ve de bedensel ve bilişsel “engelli” görülen insanlar dışlanmışlardır.

6. İş yoluyla ve iş için eğitilmek belirli gruplara şiddetle boyun eğdirir. “Modern eğitim düşüncesinin doğuşu” (Spieker 2013) ve belirli işler için eğitmek kapitalist biçimiyle Avrupa sömürgeciliğine dayanmaktadır. Bu bağlamda Avrupalı olmayan ülkelerdeki insanlara boyun eğdirilmiş, zulmedilmiş ve onlar öldürülmüş, hayatta kalanlar cinsiyetlere göre ayrılarak ev ve tarla işlerinde çalışacak şekilde yetiştirilmiş, Avrupalı çocuk, genç ve yetişkinlere ise cinsiyetlere göre ayrılan eğitim içerikleri ve yönetme, emretme, düşünme ve hükmetmenin “kendi alanlarına” giren faaliyetler olduğu telkin edilmiştir.

7. Sömürgeleştirilen Avrupa ülkelerinde farklı grupların belirli işlerde çalışmak için tabi olduğu mevcut eğitim ve öğretim uygulamaları, sömürgelerdeki söylemlerle alışveriş içerisinde sürekli geliştirilmiştir. Küreselleşmiş ve dijitalleşmiş dünyada da cinsiyet, engellilik, sınıf ve de vatandaşlık yapıları ve ırkçı tasarımlar yeniden üretilmekte ve önemli hale getirilmektedir. Bazı tarihsel ışık demetleriyle, aşağıda, iş yoluyla ve iş için eğitim ve öğretimin nasıl yapılmış olduğu betimlenecek.

Cinsiyet Yapılandırmaları ve İş

Çok eski bir tarihsel ve güncel yapı, insanları erkek ve kadın (ve diğer cinsiyetler) olarak sınıflandırmaktır. Bu, sınıflandırılan insanların nasıl hareket etmeleri, konuşmaları, hissetmeleri, birbirlerini arzulamaları, davranmaları ve çalışmaları gerektiğine ilişkin düşünceyle bağlantılı olmuştur ve olmaya da devam etmektedir. Geleneksel sınıflandırma bir tarafta kadınlara atfedilen ve çoğu kez ücretlendirilmeyen ev ve bakım işleri ve de çocukları eğitmek ve onlara eşlik etmek şeklinde gerçekleşmiştir. Diğer tarafta erkeklere, tarım ve üretim alanlarında kendileri için maddi ve mali gelir içeren işler tahsis edilmiştir. Bu katı sınıflandırma ana mantığı ve etkileri itibarıyla devam etmektedir ve bu durum, 2010’lu yıllardan bu yana Almanya’da yapılan çalışma, iş piyasası ve gelir analizlerinde de kendini göstermektedir. Kadınlar erkeklere kıyasla çocuklara daha sık bakıyor, daha düşük ücretli meslek alanlarında çalışıyor ve yaşlılıkta yoksulluktan artarak etki-

leniyor, bu ise, çoğunlukla erkeklerin kız çocuklarına, genç kızlara ve kadınlara uyguladığı cinsel içerikli ve fiziki şiddet olgusuyla bağlantılıdır. Bununla birlikte kadınların kadını aile ve ilişki namusu olarak adlandırılacak heteroseksüel eğitimi gibi bir şey de var: Kadınlar heteroseksüel ilişkilerde, sıklıkla hem bu tür ilişkinin yürütmesinden hem de erkeğin tavrından ve mesleki başarısından sorumlu tutuluyor.

Sömürgeleştirme ve İş

Almanya’nın dize getirdiği sömürgelerde kamu okulları ve misyonerlik okulları yardımıyla bir tarafta Afrikalı çocuklar ve diğer tarafta Avrupalı çocuklar ve de cinsiyetler (Gender) (bkz. Akakpo-Numado 2011) arasında ayırım yapılmıştır, bu şekilde çocuklar egemenlerin ya da ezilenlerin yaptığı işlere göre eğitilmek istenmiştir. Demek ki eğitim-öğretim boyun eğdirilen halk için de öngörülmüştür, ancak daima Alman egemenliği ve ayrıcalıkları tehdit edilmediği ölçüde ve bu amaçla öngörülmüştür (bkz. Adrick/ Mehnert 2003). Günümüz Namibya’sında (“Alman Güney-Batısı”) kurulmuş toplama kamplarında çalıştırarak ve yetersiz besinle öldürmek vardı (bkz. Zimmer/ Zeller 2003).

Nasyonal Sosyalizm ve İş

Nasyonal Sosyalizmde bir taraftan sınıflandırılan, hiyerarşiye göre ayrılan (bkz. Kappeler 2000) ve de belirli grupların iş üzerinden yok edilmesi vardı. Zulme uğrayan insanlar ayrıca Auschwitz kamplarında ağır iş, az ve kötü yiyecek ve de eziyetlerle bitkin düşürülmüş, onlar bu koşullarda ölmüş ya da katledilmiştir. Diğer tarafta, “Yahudilerin yaptığı işe” zıt olan “Hristiyan-Almanların işine” yönelik tasarımlar vardı. Bu ikincisi her şeyden önce fiziki ve dürüst şeklinde kategorize edilmiştir, entelektüel iş ise değersizleştirilmiştir (bkz. Aly 2012). Ve bir de “yerleşik olanların yaptığı iş” karşısında “Sinti ve Romanların işi” şeklinde bir sınıflandırma vardı, ki onların ve de Yahudilerin Alman oldukları reddediliyordu. Öte yandan üretim ilişkilerinde, özellikle savaş için önemli görülen işlerin daha iyi ücretlendirilmesi vardı.

Sömürgecilik, Nasyonal Sosyalizm ve Kapitalizm Sonrası Almanya’da İş

Eğitim-öğretimin ve sosyal çalışmaların ana görevi, ücretli bir işte ve çoğu kez ücretsiz, gönüllü işlerde çalışmak için eğitim, öğretim ve özneleştirme (bkz. Kessel 2005) olmaya devam ediyor (ücretsiz gönüllü işler: yakınlara

rına bakım ve de onların duygusal ve hijyenik gereksinimlerini yerine getirmek, yiyecek hazır bulundurmak ve eğitim). İş piyasası analizleri bir taraftan özellikle kadınların çalıştığı mesleklerin, erkeklerin çalıştığı mesleklerden daha düşük ücretlendirildiğini göstermeye devam ediyor. Diğer tarafta eşit ya da daha yüksek nitelikli, “göç geçmişi bulunan” başvuru sahiplerinin işe alınmasını engelleyen, iş piyasasında etnisiteleştirici-ırkçı bir tarz da mevcuttur. Ve sığınma ve oturma izni hakları açısından, iş konusunda yapılan sınırlandırmalar nedeniyle de, ulusal devletin uyguladığı ayrımcılık biçimleri de vardır. Tüm bunlar “göç geçmişi bulunan” kişilerin ortalamada daha kötü iş, gelir ve konut ilişkilerinde yansısını buluyor. Engellilik atfedilen insanlar çoğu kez atölyeler gibi özel eğitim alanına yönlendiriliyor.

Sonuç

Eğitim-öğretim sistemi ve sosyal çalışmalar, toparlayıcı bir tez olarak şöyle formüle edilebilir, belirli işlerde çalışmak için eğitilen, cinsiyete göre ayrılan, etnisiteleştirici-ırkçı ve de sınıf ve engellilik ilişkilerini yeniden üreten tasarımları hayata geçirmeye devam ediyor. Eleştirel yaklaşımlar çok kez formüle ediliyor, ancak Almanya’da çok az bağlamlarda uygulanıyor.

Kaynak

- Adick, Christel / Mehnert, Wolfgang (2001): Deutsche Missions- und Kolonialpädagogik in Dokumenten: eine kommentierte Quellensammlung aus den Afrikabeständen deutschsprachiger Archive 1884 - 1914. Frankfurt a.M.: IKO
- Akakpo-Numado (2011): Mädchen- und Frauenbildung in den deutschen Afrika-Kolonien. (1884-1914). Dissertation. Universität Bochum. Bochum.
- Aly, Götz (2012): Warum die Deutschen? Warum die Juden? Gleichheit, Neid und Rassenhass – 1800 bis 1933. Frankfurt a.M.: Fischer.
- Dhawan, Nikita (2014): <http://www.migrazine.at/artikel/deutsch-lieben-lernen>
- Kappeler, Manfred (2000): Der schreckliche Traum vom vollkommenen Menschen. Marburg: Schüren
- Kessel, Fabian (2005): Der Gebrauch der eigenen Kräfte. Eine Gouvernementalität Sozialer Arbeit. Weinheim: Juventa Verlag.
- Spieker, Susanne (2015): Die Entstehung der modernen Erziehungswissenschaft in der europäischen Expansion. Frankfurt am Main u.a.: Peter Lang
- Zimmerer, Jürgen/ Zeller, Joachim (Hrsg.) (2003): Völkermord in Deutsch-Südwestafrika. Der Kolonialkrieg (1904 – 1908) in Namibia und seine Folgen. Berlin: Ch. Links

Tamaki Terazawa | Japonya Öğretmenler Sendikası - Uluslararası İlişkiler Direktörü

Japonya'da Eğitim Hakkının Durumu -

Eğitim Bir Hak mı Yoksa İnsan Kaynaklarını Arttırmanın Bir Yolu mu?

Çeviri: PoliTeknik

Mevcut eğitim politikaları muhafaza-kârdır ve diğer OECD ülkelerinde olduğu gibi uluslararası insan kaynaklarını geliştirmeyi amaç edinme eğilimi gösteriyor. Öte yandan Japonya Öğretmenler Sendikası, bir çocuk hakkı olarak herkes için nitelikli eğitimi garanti etmenin bizim görevimiz olduğuna inanıyor.

Japonya Öğretmenler Sendika kapsayıcı okullar, LGBTQ, burs sisteminin iyileştirilmesi, vb. gibi alanlarda mücadele etti ve kimi kazanımlar sağladı. Ancak eğitim hakkına ilişkin halen çeşitli zorluklar bulunuyor.

1. Japonya Anayasasına Karşı Tehdit

Kuruluşumuzdan bu yana, sendika "çocuklarımızı asla savaş alanlarına göndermeyeceğiz" sloganını korudu. İkinci Dünya Savaşı sırasında Japonya Asya ülkelerini işgal etti ve eğitimciler de çocukları savaşa göndermeye razı oldu. Bundan son derece utanç duyduk ve aynı hatayı bir daha asla yapmayacağımızı deklare ettik. Japonya halkı geleceksel orduyu lağveden yeni anayasayı sevinçle karşıladı.

Son 70 yıl boyunca Japonya barışçıl anayasasını sürdürdü ve savaşa girmede. Ancak şimdiki Başbakan Abe askeri güce sahip olmaya can atıyor ve anayasayı tadil etmeye çalışıyor. Hükümet bu amaçla, komplo kanun teklifi, ulusal güvenlik yasası vb. gibi Japonya'yı yurtdışında savaşmaya hazır hale getirebilecek düzenlemeleri muhalefeti ezerek zorla hayata geçirdi.

Bu durum bir ulus olma dayanağını tehdit ediyor ve Japonya Öğretmenler Sendikası bunun eğitim hakkını etkilemesinden endişe duyuyor. Sendika, Asya ve dünyada barış için anayasanın tadil edilmesini durdurmak üzere bu kaygıyı tüm toplumla paylaşmaktadır.

2. Eğitimcilerin Eğitim Reformu Önerisi ve Eğitimin Özelleştirilmesi/ Ticarileştirilmesi

Japonya Öğretmenler Sendikası eğitimcilerin sesi ile Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin fikir ve içeriğini yansıtarak, eğitimde reform gerçekleşmesini amaçlamaktadır ve Kasım ayını Eğitim Reformu Kampanya Ayı olarak belirlemiştir. Sendika, Kasım ayında üniversite öğrencileri, çocuklar, ebeveynler, kâr amacı gütmeyen kuruluş çalışanları, araştırmacılar ve resmi yönetimin katıldığı toplantı ve sempozyumlar düzenlemektedir. Bu etkinlikler medya aracılığıyla yayılmakta ve sosyal diyalog daha yoğun hale gelmektedir.

Japonya'da eğitimin özelleştirilmesi/ticarileştirilmesi sürmeye devam etmektedir. İlköğretim 6. sınıf öğrencileri ile ortaokul 3. sınıf öğrencileri için zorunlu Ulusal Standart Test söz konusu. Amacı ise bir bütün olarak öğrencilerin başarısını değerlendirmek. Japonya Öğretmenler Sendikası, bu sınavın tüm öğrenciler için gerekli olmadığı konusunda ısrar ediyor. Sınav bütçesi yaklaşık 6 milyar Yen (50 milyon ABD Doları). Ayrıca, eğitim bakanlığı üniversite sınavı şemasını değiştirmeye karar verdi ve İngilizce testleriyle bazı eğitim şirketleri ilgilenecek. Japonya Öğretmenler Sendikası kamu kaynaklarının daha yararlı amaçlara hizmet edebileceğine ve bu bütçenin eğitim şirketleri için değil, öğretmek sayısını arttırmak için kullanılabileceğine inanıyor.

3. Çocuk Yoksulluğu

Sağlık, Çalışma ve Refah Bakanlığı tarafından yayınlanan 2015 tarihli bir çalışma, 18 yaş altı çocukların yüzde 13,9'unun ya da bir başka ifadeyle her 7 çocuktan 1'inin, ulusal ortalama hanehalkı net gelirinin yarısından azıyla yaşamını idame ettiren ailelerden geldiğini buldu. Göreli yoksulluk oranı ise,

şimdiye kadarki en kötü değer olan yüzde 16,3 değerinin saptandığı 2012 anketinden yüzde 2,4 puan düşük çıktı. 2015 değerlendirmesi, 12 yıldaki ilk iyileşmeyi kaydederek trendi tersine çevirdi. Fakat son rakamlar, OECD üyeleri de dahil 36 ülkenin yüzde 13,3 ortalama değerinden halen yüksek. Özellikle tek ebeveynli hanehalkları arasındaki yoksulluk oranı yüzde 50,8 gibi yüksek bir oranda seyrediyor.

Bu durumla alarma geçen Japonya Öğretmenler Sendikası, özellikle okul öncesi ve üniversite eğitimi alan imtiyazsız çocukların eğitim hakkını garanti etmek için eğitim ve sosyal refaha ayrılan bütçenin artırılması gerektiğini savunmaktadır. Okul öncesi eğitimin yüzde 90'ı, ücretleri hanehalkı gelirlerine dayalı olan özel kuruluşlar tarafından üstlenilmektedir. Bu da ekonomik uçurumun, çocukların akademik başarısı üzerinde etkili olma eğilimi gösterdiği anlamına gelir. Ulusal üniversitelerde bile 4 yıllık eğitimin maliyeti 2.500.000 Yen (21.000 ABD Doları) tutmaktadır, ancak destek bursları son derece zayıftır. Üniversite öğrencileri-

nin yarısından fazlası, çalışmaya başladıklarında bir kaç milyon Yen'lik borca sahip olmalarına neden olacak burslardan yararlanmaktadır. Genel İşler Bakanlığı'na göre 20-24 yaşındakilerin yaklaşık %49'u geçici işlerde çalışmakta ve borçlarını ödemekte zorlanmaktadır. Japonya Öğretmenler Sendikası kampanya faaliyetlerinin sonucunda, Japonya hükümeti ihtiyaç halindeki öğrencilere daha fazla destek bursu sunmaya karar verdi, ancak bu yeterli değil.

Japonya'da Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 4'ün gelişmekte olan ülkelerle ilgili bir mesele olduğuna inanılmakta, fakat yerel olarak bizi de ilgilendiriyor. Japonya'daki tüm çocukların nitelikli eğitime erişimini temin etmek için, sendika bu realiteyi paylaşıyor, savunuculuğunu yapıyor ve bu bir fark yaratacaktır.

4. Öğretmenlerin Çalışma Saatlerini Düzenlemeye Yönelik Kampanya

Japonya Öğretmenler Sendikası 2016'da 'Öğretmenlerin İş Yükü ve Çalışma Saatlerine İlişkin Gerçeklik' başlıklı bir anket çalışması yürüttü. İlköğretim öğretmenlerinin yüzde 72,9'unun ve ortaokul öğretmenlerinin yüzde 86,9'unun haftada 60 saatten fazla çalıştığı saptandı. Sağlık, Çalışma ve Refah Bakanlığı haftada 60 saatten fazla çalışanların aşırı çalışmaya bağlı ölüm anlamına gelen 'karoshi' yüksek riskini taşıdığını tanılamıştır. Anket sonuçlarıyla alarma geçen sendika acil önerilerde bulunmuştur;

- Hükümet yürütmekte olduğu aşırı çalışmaya ilişkin düzenleme tartışmalarına öğretmenleri de dahil etmelidir.
- Öğretmenler fazla mesai ödeneği almayıp, aylık olarak maaşlarına %4 ilave bir ödeme alıyor. Bu oran 1966'daki çalışma saatlerine göre belirlenmiştir ve tekrar gözden geçirilmelidir.
- Belediyelerin eğitim kurulları 'okul gününden sonra faaliyet yok' veya 'toplantı günü yok' ilkelerini belirlemeli ve öğretmenleri okuldan tam saatinde ayrılmaya teşvik etmelidir.
- Eğitim kurulları öğretmen sayısını arttırmalı ve sınıf nüfusunu küçültmelidir.

Bu tavsiyelerle, sendika politik ve pratik çözümler önerecek ve nitelikli eğitimi garantilemek üzere yasal iyileştirme talebinde bulunacaktır.

5. Rekabetçi Eğitim

Ulusal Standart Test eğitimde daha fazla rekabetçiliğe yol açmaktadır. Öğretmenlerin ön testler hazırlaması ge-

reliyor ve çocukların bunları yapmakta başka çaresi yok. Sınav neticesinde, il ve/veya bölge sıralamalarını gösteren sonuçlar yayınlanıyor. Sendika, bunun gerçekliğini inceleyerek çocukların özel ihtiyaçlarını ulusal sınavın dışında tutan okullar olduğunu görmüştür.

Lise ve üniversitelere giriş sınavlarında rekabetçilik, BM İnsan Hakları Komitesi ve Çocuk Hakları Sözleşmesi tarafından daha önce vurgulanmış bir konudur. Çocuklar güvenli ve konforlu okullardan faydalanma hakkına sahiptir.

6. Doğu Japonya Büyük Depreminden Etkilenen Bölgeler

Doğu Japonya Büyük Depremi 11 Mart 2011'de gerçekleşti. Üzerinden neredeyse 7 yıl geçti, ancak halen yardıma ihtiyaç duyan çok sayıda aile ve çocuk bulunuyor. Okul rehberleri etkilenen bölgelere gidiyor, ama bunu her gün yapmıyorlar. Bu nedenle, özel ilgi için öğretmen sayısını arttırmak gerekiyor, öğretmen sayısı henüz yeterli değil. Çocuklara ayrılan ulusal bütçeye yıllık bazda karar veriliyor, ancak daha uzun vadeli olarak belirlenmelidir. Tahliye talimatı kaldırılmış olsa bile, yalnızca öğrencilerinin %1'inin eski okullarına geri döndüğü bazı okullar vardı. Bu çocuklar nükleer materyallerden zarar görebilirler.

Sendika, yetkili makamlardan bu sorunları çözmeye ve bu insanları desteklemeye devam etmeye yeterli bütçe ayrılmasını talep ediyor, böylece etkilenen bölgelerdeki çocuklar için de nitelikli eğitim garantisi edilebilir.

Genel anlamda, sahip olan ve olmayanlar arasındaki eğitimle ilgili, ekonomik, sosyal uçurum genişlemektedir. Herkes için nitelikli eğitimin talebinin peşinden gitmek için, daha adil bir gelir bölüşümü gereklidir. Eğitim insan kaynaklarını arttırmanın bir yolu olarak görüldüğünde, eğitime erişim herkes için adil şekilde sağlanamaz. Eğitim tüm çocukların hakkıdır.

Malathie M. Seneviratne ve H.G.D.Cyril

Çeviri: PoliTeknik

Sri Lanka Öğretmenler Dayanışma Sendikası - USLTS
(Eğitim Enternasyonal Üyesi)

Sri Lanka'da Eğitim ve bir İnsan Hakkı olarak Eğitim Hakkı

Sri Lanka, Asya Pasifik Bölgesi'nde yüksek okur yazarlık oranına sahip, gelişmekte olan ülkelerden biridir. Sri Lanka'nın eğitimle ilgili yetkili kurumları tüm etnik kimlikler için eşit şekilde, ilköğretimden üniversiteye kadar daha iyi bir eğitim sağlamaya kendilerini adanmışlardır. Bu nedenle Sri Lanka önümüzdeki 15 yıl için, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ni başarmak üzere ülke çapında uygulanacak orta ve uzun vadeli planlara sahiptir. Yani hükümetin planladığı, aslında çok daha büyük amaca ulaşabilmektir.

İnsanların gelirleri dikkate alındığında, gelirin eşit şekilde bölüşülmediği görülecektir. Sonuç olarak eğitim de bu durumdan oldukça etkilenmektedir. Dolayısıyla, düşük gelirli öğrenciler eğitim hayatları boyunca çok sayıda problemle karşı karşıya kalmaktadır. Buna bir çözüm olarak, devlet herkes için ücretsiz ders kitapları, ücretsiz üniforma ve diğer altyapı olanakları sağlamaktadır. Böylece zenginin yanı sıra yoksul da daha iyi bir eğitim alacaktır.

Bunun dışında, icracı bakanlık ve eyalet eğitim bakanlığı EN İYİ OKUL EN

YAKINDAKİ OKULDUR özgün konseptini uygulamaya başlamıştır. Bu konseptin altında yatan düşünce kentsel bölgelerdeki popüler okullara yönelik talebi asgari düzeye indirmektir. Bu amaçla, bakanlık ülke genelinde kırsal okulları geliştirmek için ciddi ölçüde maddi kaynak tahsis etmiştir. Bu program kapsamında okullar bina, mobilya, laboratuvar, tuvalet, ekipman vs. gibi tüm fiziksel imkânları temin edebilmiştir.

Fakat Sri Lanka şu anda yeni bir sorunla karşı karşıyadır; Eğitimin özelleştirilmesi. Ülke genelinde her köşe bucağa, özel sektörde faaliyet yürüten uluslararası okullar yayılmaktadır. Kırsal bölgelerde bile. Bu okullarda nitelikli eğitim çok fazla gözetilmemekte ve İngilizce eğitimin altı çizilmektedir. Bu yolla üst sınıf bir topluluk yaratılmaktadır. Üst sınıftan gelenler üst kademelelere yerleştiği için kırsal bölgelerden gelen yetenekli genç insanlar fırsatlarını ve hayallerini gerçekleştirme olanaklarını kaybetmektedir.

Yalnızca uluslararası okullar değil, SAITEM gibi özel üniversiteler de düşük notlara sahip ya da tıp okullarına

girerek doktor olmak için yeterince nitelikli olmayan öğrencilere olanak sunmaktadır. Bu bir trajediye dönüşmüştür. Devlet üniversitelerindeki öğrencilerin çoğu, onların aileleri, öğretmen ve doktor örgütleri bu durumu protesto etmekte ve buna karşı mücadele etmektedir.

Ancak Sri Lanka'da gözle görülür bir cinsiyet ayrımcılığı olduğu söylenemez. Hem erkek hem de kadınlar aynı eğitim hakkına ve diğer tüm imkânlardan eşit şekilde faydalanma hakkına sahiptir. Örneğin, Sri Lanka'daki üniversite öğrencilerinin %55'i kadinken %45'i erkektir. Çoğu kadın profesör, eğitim alanında yönetici, idareci, okul müdürü gibi yüksek pozisyonlarda bulunmaktadır ve öğretmenlerin %80'i kadındır. Ayrıca, mensubu olunan din ya da ırkla ilgili ayrımcılık söz konusu değildir.

Biz Sri Lankalıların Asya Pasifik Bölgesi'nde en yüksek okur yazarlık oranı olan %98 düzeyine ulaştığı doğrudur. Fakat, şimdikiye değin erişilen hedeflerle tatmin olamayız. Tüm kız ve erkek çocukların tamamen ücretsiz, eşit ve nitelikli eğitim almasını garanti eden 4.1

hedefine neredeyse ulaştık. Öte yandan, ülkemizdeki eğitimin mevcut niteliğiyle tatmin olamayız. Zira eğitim bireylerin davranışlarıyla ve manevi gelişimleriyle paralel ilerlemelidir.

Şu anda Sri Lanka'da, eğitimle ilgili Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 4'ün, Eğitim Enternasyonal tarafından sağlanan talimatlar ve yönergeler doğrultusunda teşvik edilmesi için çaba harcıyoruz. Herkes için kapsayıcı, eşit ve nitelikli eğitimi garanti etmek ve yaşam boyu öğrenme fırsatlarını teşvik etmek (Hedef 4) son derece önemlidir. Ülkemizde Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi programını başlatmak için sürdürülebilir kalkınma bakanlığı ve eğitim bakanlığıyla işbirliği içinde çalışıyoruz.

Biz Sri Lankalılar halen hedef 4.3, 4.4 ve 4.5'in çok gerisindeyiz. 2030'a gelinceye kadar bu hedeflere ulaşmak için, ülkede ve tüm dünyada yaygın programlar organize etmeli ve yanı sıra eğitimin niteliğini ölçmeliyiz. Liderleri güçlü olmaları için eğitmeliyiz.

Sempozyum kitabı yayında!

“Türkiyeli Göçmenlerin Göç Alan Ülkelerde Eğitim Durumu ve Toplumsal Koşulları” Sempozyumu, dil, eğitim ve göç ile bağlantılı konuların, yeni bulgulara ulaşmak ve yeni perspektifler geliştirmek için, bilimsel temelde tartışıldığı ve derinleştirildiği bir platform olarak tasarlanmıştır.

Tahir Gökçebel

KTOEÖS Eski Başkanı ve 2017-2020 Yönetim Kurulu Üyesi
(Kıbrıs Türk Orta Eğitim Öğretmenler Sendikası)

Kıbrıs Türk Toplumunun Gelişemeyen Demokrasisi

Kıbrıs Türk demokrasisinin ortaya çıkması tarihsel bir süreç içerisinde olmuştur. 1571'de Kıbrıs adasının Osmanlı Devleti kontrolüne girmesi ile başlayan süreç Kıbrıs'ın İngiltere'ye devredildiği 1878'de de İslami Cemaat temelinde devam etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile başlayan süreçte ise Atatürk Devrimleri'nden etkilenilerek milli temelde bir modernite hareketi yaşamaya başlanmıştır.

1960'ta Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte demokrasiyi şekillendirecek olan eğitim, kurucu ortak olan Rum ve Türk toplumu için ayrı yürütülmeye devam etmiştir. Kıbrıs Cumhuriyeti'ni oluşturan esas Londra antlaşmasının 24. maddesinde "Yunan ve Türk hükümetleri kendi cemaatlerine ait eğitim kültür ve spor müesseselerine ve hayır işlerine mali yardımda bulunma hakkına haiz olacaklardır" diyerek aslında adadaki toplumları büyük unsurun (Anavatanların) parçası yapmışlardır.

Toplumlar önce dini, sonra etnik temelde bir yapılanmaya ve gelişmeye zorlanmaları sonra oluşacak çatışma ortamını beslemiştir. Toplumların İngiltere'nin sömürge döneminde ayrılığa götürülmeleri, buradaki insanların gelişim süreçlerini de belirlemiştir. 1955'te Kıbrıslı Rumların EOKA ve 1957'de Kıbrıslı Türklerin TMT gizli, yer altı örgütlerini kurmaları etnik temelde psikolojik bölünmeyi, sonrasında da silahlı çatışmayı getirmiştir. **Kıbrıs'ta insan hakları temelinde bir gelişme yerine şiddetin tarihinin gelişmesi önü açılmıştır.**

İngiliz sömürge döneminde oluşturulan meclislere katılım dahi etnik temel üzerinden yapılmıştır. Özellikle Kıbrıs Türk Toplumunu kimlik sıkıntısı yaşayan, korunmaya muhtaç bir toplum haline sokulmuştur. Kendi bağımsız ulus devletini kuramayan edilgen, garantilere muhtaç bir toplum inşa edilmiştir. **Türkiye'nin Kıbrıs sorununa müdahil edilmesinden sonra da eşit, özgür bir toplum olmak için mücadele edemeyecek, hep çocuk kalmaya devam etmesi için zorlanacaktır.** Osmanlı ve arkasından İngiliz döneminde çıkarılan 20 üzerinde gazete ya iktidarların sözcülüğünü yapmış, yeni düşüncelere savaş açmış ya da kapatılmıştır.

Baskıcı, engelleyici uygulama eğitimde de kendisini göstermiştir. Her iki toplumun eğitimi tamamen anavatan saydıkları Türkiye ve Yunanistan eğitim sistemleri, milliyetçilik olgusuyla bezemiş ve paralel götürmeye devam etmişlerdir. Başta örgütlenme, sosyal, si-

yasal ve diğer hakların kullanımı, insan haklarının temeli olan eşitlik, din, dil, renk ayrımı olmaksızın şekillenmesi gerekirken ayrılıkçı, ötekileştirici, cemaat veya üst kimlik milliyetler temeline örgütlenmeye zorlanmış, toplumların üst yapı kurumları, eğitimi de bu doğrultuda gençler yetiştirmek istemiştir. **Temel bu iken Kıbrıs Türk ve Rum eğitim sisteminin dünya değerlerine yönelim göstermesi yerine içine kapanarak milliyetten ve dinden beslenmiştir.**

1930'lardan itibaren iki toplumu ayırmak ve emperyalist sömürgeciliğe devam etmek isteyen İngiltere ve daha sonra ABD, NATO gibi oluşumlar Türk

1974 harekâtı ABD ve NATO'nun kontrolden çıkma noktasına yaklaşan Kıbrıs'taki duruma, coğrafi ve fiziksel olarak bölünmeyi dayatarak yaratılan bu statükoyu da halkları oyalayan, bitmez tükenmez BM Barış görüşmelerine mahkûm ederek kontrolü elde tutmaya devam etmiştir. Mikro iktidar alanlarını oluşturan ve Kıbrıs Cumhuriyeti garantörü olan, Türkiye, Yunanistan ve diğer dış faktörler, sorunsuz devam eden statükoya tehdit oluşturmaları süreci kendi alanlarında Kıbrıs'ta değiştirme, düzenleme yapabilmislerdir.

Toplum, yaratılan bilinçli sorunsuz statükusunun Kıbrıs Türk Federe Dev-

KIBRIS'IN KUZEYİ EĞİTİMLE, EKONOMİYLE, NÜFUSLA, SİYASİ VE SOSYAL POLİTİKALARLA MUHAFAZAKÂRLIĞA, SÜNNİ İSLAM, KIZ-ERKEK AYRIMCILIĞINA ZORLANMAKTADIR.

ve Yunan milliyetçiliğini beslemişler ve çatışma, ayrılma şartlarını olgunlaştırmışlardır. 1940'larda ortak örgütlemelerde yer alan Lefke'de ortak maden grevi¹ yapan iki toplum acımasızca toplu mezarlar yaratmış, çatışmıştır. Sendika kurulmasını yasaklayan BEY Yönetimi², her türlü baskıyı hem bireylerin, hem örgütlerin üzerine sayısız örneklerle tatbik ederken, "Türkçe olmayan kelime kullandı, Rum'dan mal aldı, Rum sendikasına üye oldu" diye yer altı örgütlenmeler aracılığı ile yargılanmadan suçlanmış veya öldürülmüştür.

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin başına buyruk hareketleri, bağımsızlık teşebbüsleri, bağlantısızlar hareketine yaklaşması, solu ve sol talepleri yok edeme-

leti'nin kurulmasını-yıkılmasını, 1983'te BM'nin de reddettiği, hatta Türkiye'nin dahi tanımadığı KKTC'nin kurulmasını ve devamını yaratan sonuçlarını kabullenmek zorunda bırakılmıştır. Kıbrıs'ın kuzeyinde yaşayan ve Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurucu ortağı durumundaki Kıbrıs Türk Toplumunu tüm barışçı duruşuna ve Annan Planı'na³ evet demesine rağmen statüsüz şekilde statükonun esiri konumuna sokulmuştur. KKTC anayasasının geçici (aslında kalıcılaşan) 10. maddesinde ateşkes konumundaki duruma bağlı olarak KKTC'nin Türkiye'nin kontrolünde olduğunu tanımlamaktadır. **Kontrollü nüfus taşıma, bet ofisi, gaziolar, oteller, üniversiteler, dernekler, vakıflar, siyasi parti kurma hakkı, kurumların Türkiye şirketlerine**

KKTC'DE NİTELİKLİ, BİLİMSEL, LAİK VE HER ÇOCUĞA FIRSAT EŞİTLİĞİ TANIYAN KAMUSAL EĞİTİM BÜYÜK TEHDİT ALTINDADIR.

mesi emperyalistleri oldukça rahatsız eden bir durumdu. Toplumları birleştiren ve üsler konusunda tehdit oluşturma, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bu şekliyle ortadan kaldırılmasına ve Türk işgaline yeşil ışık yakılmıştır. **1974 önlenmek istemeyen ve daha önceden milliyetler temeline bölünen adada, coğrafi ve etnik temelde bölünmeye neden olan kontrollü bir hareketti. Bu bölünme aslında üstleri, NATO, ABD çıkarlarını garanti eden yegâne araçtı.**

devredilmesi, malların karşılıksız dağıtılması, fuhuş, uluslararası insan kaçakçılığı, kriminal suçların önlenemez duruma geldiği bir anlayışta insan haklarının korunup geliştirilmesine Kıbrıs'ın kuzeyinde fazlasıyla çaba harcanmaktadır.

Günümüzde Kıbrıs'ın kuzeyinde yaşayan Kıbrıs Türk Toplumunun yaşam tarzına, dinine, diline, kültürüne, kurumlarına, mülklerine, eğitimine baskı, tehdit, hak mahrumiyeti, sindirme arttırılmıştır. Annan Planı'na barışçı

duruşu, adanın federasyonla birleşmesine %65 evet diyen bu toplum, Kutlu Adalı'nın öldürülmesi⁴, 22 Ocak 2018 tarihinde Afrika Gazetesindekilerin fikirlerinden dolayı linç edilmek istenmesine kadar totaliter, faşizan yaklaşımlarla sürekli baskı altında tutulmuştur.

Diğer yandan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin hiç bir hukuka ve insan hakkına sığmayacak şekilde bölünmüş ve sadece Rum temsiliyetine dayalı AB üyesi yapılması, en basit şekliyle insan haklarına darbe vurmuş kötü bir örnek yaratmıştır.

Kıbrıs Türk eğitim sistemi ise Türkiye eğitim sistemine paralel bir durumda ilerlemeye mahkûm edilmiştir. 17/1986 sayılı KKTC Milli Eğitim Yasası'nın 22. maddesi Türkiye eğitim sistemi ile uyumlu olmayı emretmektedir. **Kıbrıs'ın kuzeyi eğitimle, ekonomikle, nüfusla, siyasi ve sosyal politikalarla muhafazakârlığa, Sünni İslam, kız-erkek ayrımcılığına zorlanmaktadır. Cami sayısı okul sayısını geçmiştir. Hala Sultan İlahiyat Okulu ilk İmam Hatip Lisesi olarak 2012 yılında faaliyete sokulmuştur. Kız çocuklarının başını bağlaması, küçük çocuklara yaygın kuran kursları, gizli ve açık tarikat-cemaat çalışmaları bilimsel, laik, eşitlikçi eğitimi, çağdaş toplum yapısını, dolayısı ile demokrasiyi ve insan haklarının kullanımını ortadan kaldıracak boyutları geçmeye başlamıştır.**

1974'ten sonra KKTC'de kullanılan kitapların hemen hemen tümü Türkiye Cumhuriyeti'nden gelmektedir. Türkiye'deki demokrasi insan, çocuk, kadın hakları gibi hakların algılanmasında ve geliştirilmesinde büyük engel yaratılmışken, Kıbrıs'ın kuzeyi sistemli, bilinçli, ideolojik olarak dönüştürülmeye çalışılmaktadır. 1980'de Türkiye'de yaşanan askeri darbeye bağlı geliştirilen baskıcı, anti demokratik Türk-İslam felsefesine dayalı şoven, militarist, eril, ötekileştirici, dışlayıcı anlayış, eğitim sistemine hemen enjekte edilmişti. **Bugün dindar ve muhafazakâr, insan hakları ve özgürlük, adalet değerlerinden uzak müfredat içerikleri, etkinlikleri gelişmiştir. Felsefe, sosyoloji, mantık, sanat dersleri azaltılırken; zorunlu Sünni İslam'a dayalı din dersleri, sadece İslami değerleri içeren örtük ve açık müfredatlar ve dersler çoğaltılmıştır.**⁵

2000'li yıllardan sonra da Kıbrıs Türk eğitim sisteminde çevreye, insan haklarına, demokrasiye güç verecek nesillerin, yurttaşların yetişmesi önünde ciddi engeller oluşturulmaya başlanmıştır. Bunun yanında KKTC'nin İMF'si durumunda TC tarafından dayatılan sözde "Ekonomik Paketler"le su, elektrik, si-

Çeviri: PoliTeknik

Şener Elcil | Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası Genel Sekreteri - KTÖS

Birleşik Federal Kıbrıs'ta Eğitim, Öğretmenlerin Rolü ve Öneriler

Kıbrıs meselesinin varlığı, tüm Kıbrıslıların canını yakmaktadır. Bu sorunun oluşumunda öğretmenlerin ve eğitimin önemli bir rol oynadığı tespitinde bulunmanın önemsiz olmadığına inanıyorum. EOKA ve yanı sıra TMT kadrolarının büyük çoğunluğunun öğretmenlerden oluştuğu gerçeği, her iki yeraltı örgütünün Anglo-Amerikalılar ve NATO kuvvetlerinin kışkırtmalarıyla kurulmuş olması ve bir meslek grubu olarak öğretmenlerin topluluk içi çatışma sırasında en büyük kayba maruz kalması, bu ifadeyi kanıtlar niteliktedir.

Bu çatışmada öğretmenlerin rolünden bahsederken, Türk ve Yunan ordu-su gelmeden önce adaya gelen Türk ve Yunan öğretmenler olduğunu da unutmamalıyız. Geçmişe bakıldığında, 1974'teki fiziksel ayrılardan önce, adada yaşayan insanların ulusalcılık, ırkçılık, şovencilik güdümlü eğitim sistemleri tarafından beslenen duygusal bir ayrışma yaşadıkları kolayca gözlemlenebilir. Tarihi 1900'lere kadar uzanan ve 1950'lerde hızlanan bu olgu, iki topluluğun ortak kültür, tarih ya da yaşamına ilişkin tüm öğeleri dışlayan ayrılıkçı bir söylem ve doktrin yarattı.

1960'ta kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti, çok kültürlü eğitimi temel alan ortak bir eğitim sistemi yerine, iki topluluğun iki ayrı eğitim sistemini barındırmaktaydı. Bu düzenleme ayrıca adada zaten kök salmış olan ulusalcı ve şoven eğitimin süre gitmesine katkıda bulunmuştur. 1963'te patlak veren topluluk içi şiddeti takiben, Kıbrıslı Türk topluluğu adanın

yalnızca %5'ine sıkıştırıldı ve topluluk Türk subaylarının denetimi altına girdi. Bu olayların topluluk açısından bir başka sonucu da eğitim sisteminin de Türkiye'nin ve Türk eğitim sisteminin denetimi altına girmiş olmasıdır.

Faşist darbe ve ardından 1974'teki Türk işgali adada fiziksel bir ayrışmayı beraberinde getirdi. Şovenizm, ulusalcılık, ırkçılık ve ötekileştirme eğitimin ana hedefleri haline geldi. Eğitim tümüyle Türkiye'nin denetimi altına girdi. Buna ek olarak, Kıbrıslı Türkler soyadı almaya zorlandı, coğrafi adlandırma politikaları uygulandı.

Türkiye'den adanın kuzeyine yaşanan sistematik nüfus aktarımı nedeniyle, Kıbrıslı Türkler kendi ülkelerinde azınlık haline geldi. Şu anda adanın kuzey kesiminde 116 okul öncesi okul ve ilkokul ile 46 ortaokul ve lise bulunmaktadır. Ayrıca 72.000 öğrencinin kayıtlı olduğu çeşitli üniversiteler mevcuttur. Zorunlu eğitime kayıt yaptıran öğrencilerin %56'sı Türk vatan-daşı, %43'ü Kıbrıslı Türk %1'i yabancı uyrukludur. Adanın kuzeyinde uygun/yeterli öğretmen bolluğu olsa bile, Türkiye'den öğretmen getirtme uygulaması halen devam etmektedir. Öğretmenler ek olarak, okullarda kullanılan ders kitapları da Türkiye'den ihraç edilmektedir. Türkiye'deki son gelişmelere paralel olarak, adanın kuzey kesimi dini yönelimli yatırımlarda ve yeni cami inşaatında belirgin bir artış deneyimlemektedir. İlaveten, Türk yetkili makamları seküler eğitim sistemi-

ni daha Sünni İslami bir eğitimle değiştirmeye zorlamaktadır.

Eğitimde dünya genelindeki özelleştirme trendiyle bağlantılı bir başka husus da, Kıbrıs kuzey kesiminin eğitimin özelleştirilmesinden nasibini almasıdır. Özel okulların açılması amacıyla çok sayıda dernek kurulmuştur. Bu bağlamda, adada Türk okullarının şubelerini açmaya yönelik özel bir çaba söz konusudur. Ayrıca, adanın güneyinde okuyan 200 ve üzerindeki Kıbrıslı Türk öğrenciyi güneyde okula gitmekten caydırarak sorunlar sürekli olarak yaratılmaktadır.

Bu gerçeklikler ışığında, Birleşik Federal Kıbrıs kurulduktan sonra seküler ve demokratik ilkelere dayalı bir eğitimi garanti etmek için aşağıdaki sıralanan önlemler alınmalıdır:

Eğitime ilişkin bütünsel bir yaklaşım sahip, evrensel konseptlere ve insan hakları, demokrasi, dayanışma, sosyal adalet değerlerine dayalı, ayrıca ortak kültürel değerleri vurgulayan bir eğitim sistemi yaratmak.

Eğitim sistemindeki şoven ve ulusalcı öğeleri ortadan kaldırmaya katkıda bulunmak için adanın çok kültürlü, çok dilli ve çok dinli yapısını dikkate almak, katılımcılık, işbirliği, problem çözümü, diyalog, aktif dinleme, eleştirel düşünme ve okullardaki farklılıklara saygıyı vurgulamak.

'Ötekini' tanımaya imkan verme ve saygıyı geliştirme amacıyla, Yunanca ve Türkçe dillerini okullarda zorunlu hale getirmek.

Din derslerini zorunlu dersten seçmeli derse çevirmek.

Her iki topluluktan öğretmenlerin birlikte eğitim aldığı öğretmen akademileri kurmak.

Kıbrıs'ta ve başka bölgelerdeki çatışmalarla bağlantılı zorlukları eleştirel biçimde yansıtmalarına ve bu sorunları okulda nasıl ele alacaklarına yardımcı olmak için öğretmenlere mesleki gelişim fırsatları sunulduğundan emin olmak.

Ortak kültür ve tarih temelinde, fakat aynı zamanda ihtilaflı meselelerin güvenle tartışılabildiği bir ortam sunacak eleştirel, empatik ve çok perspektifli bir yaklaşımı baz alan eğitim materyallerini ve ders kitaplarını kullanmak.

Eğitimin daha da özelleştirilmesine engel olmak ve kamusal eğitime daha fazla kaynak ayırmak.

Diğer kültürlerle ilişkin dolaysız bir deneyim sağlayacak, kültürel farkındalığı arttıracak, kültürel eleştireliyi teşvik edecek ve dolayısıyla değişime imkân verecek öğretmen ve öğrenci değişim programlarını teşvik ederek barış, tolerans ve paylaşım ortamı yaratmak.

Eğitimin siyasetçiler tarafından bir propaganda aracı olarak kullanılmasını önlemek ve bugün yaşadığımız ayrışmaya yol açan geçmiş eylemler ile gelecekte Kıbrıslılar arasında bir çatışmaya yol açabilecek çabaların açığa çıkmasını engellemek.

■

Kıbrıs Türk Toplumunun Gelişemeyen Demokrasisi

yasal, ekonomik her alan kontrol altına alınmaya başlanmıştır. Maaş ve özlük hakları düşürülmüştür. Daha da fakirleşen toplumun nitelikli eğitimin talebine karşılık ticarileşen özel okulların oranı %30'lara çıkmıştır. Çoğu Türkiye kökenli olan özel üniversiteler kısa sürede 17 olmuştur. Devlet okulları mad-di imkânsızlıklara, alt yapı sıkıntılarına sokulurken özel okullara eğitim bütçesinin yaklaşık %75'i aktarılır duruma gelinmiştir. Son yıllarda devlet okullarında öğrenci sayıları %5 civarı artarken, özel okullarda bu oran %30'u geç-

miştir. Eğitimin metalaştırıldığı bu durum sonucunda fakir ailelerin çocukları kurban yapılmıştır. Tam da bu noktada dini vakıf ve tarikatların desteklediği öğrenci yurtları, ilahiyat fakülteleri, imam hatip okulları, külliye yapımları, kuran kursları, özel burslar dönüştürme aracı olarak devreye sokulmuştur.

KKTC'de nitelikli, bilimsel, laik ve her çocuğa fırsat eşitliği tanıyan kamusal eğitim büyük tehdit altındadır.

Geleceğin özgür, demokrat, insan hak ve değerlerini bilen ve talep eden

sağlıklı, donanımlı yurttaşlar yetiştirmek yerine, belirli ideolojik değerlere sahip gençler yetiştirilmesi çabaları arttırılmıştır.

Uluslararası tanınmışlığı olmayan Kıbrıs'ın kuzeyinde çağdaş anlamda birçok insan hakkının gelişmesi için mücadele yapılmaktadır. İLO sözleşmesi, İnsan Hakları Bildirgesi, Çocuk Hakları Bildirgesi, Avrupa Sözleşmesi, Mülteci Hukukuna Dair Sözleşme gibi yasalar KKTC meclisinden geçirilmiştir. Barışçı, çağdaş insan hak ve değerleri-

ni benimsemiştir. Sendika, sivil toplum, demokrasisi, kültürü ve anlayışı ile insanlığa hizmet edecek bir birikim yaratmıştır.

(Okuyucuya Not: Konumuz gereği Kıbrıs Türkü'nün demokratik gelişimini irdelerken Kıbrıs Rum Toplumunda da benzer şeylerin yaşandığını unutmadan Kıbrıs'ta İnsan Hakları gelişimini daha iyi algılamalıyız.)

■

¹ Lefke'de ortak maden grevi: 1948'de CMC bakır madeninde (Amerikan Şirketi) Türklerin ve Rumların birlikte yaptığı, 13 Ocak 1948'de başlayıp 4 ay, 4 gün, 1700 Kıbrıslı Rum ve 1300 Kıbrıslı Türkün ortak grevi.

² Bey Yönetimi: Türkiye'nin Kıbrıs'ta uygulattığı Bayraktarlık, Elçilik baskı yönetimi.

³ Annan Planı; Kıbrıs'taki bölünmüşlüğü ortadan kaldırmak için BM'nin 2004'te Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türklerin ayrı ayrı oylarına sunduğu referandumda Kıbrıslı Türklerin %64.91'inin EVET;

Kıbrıslı Rumların ise %75.38'inin HAYIR dediği ve dönemin BM Genel Sekreteri Kofi Annan adıyla anılan Kıbrıs Sorununa Çözüm Planı'dır.

⁴ Kıbrıslı gazeteci Kutlu Adalı'nın 6 Temmuz 1996 tarihinde evinin önünde vurularak öldürülmesi.

⁵ Bkz.: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Haftalık Ders Dağılım Çizelgesi.

Kaynakça

1. Bir Hınç ve Şiddet Tarihi, Prof. Dr. Niyazi Kızılyürek
2. Avrasya'da Kıbrıs Odaklı Antiimperialist Strateji – 1, Marksizm ve Entegrasyon, Şener S. Uluşan
3. KKTC Milli Eğitim Yasası
4. KKTC Anayasası
5. Kuzey Kıbrıs'ta Basın Özgürlüğü, 1. Baskı (2016), Işık Kitabevi, Burhan Eraslan
6. Bitmeyen BEY Dönemi, KTAMS ve Siyasette Yaşanan Süreç. Basım Mayıs 2014, Erdal Süreç

7. "Paşalar ve Papazlar" Kıbrıs ve Hegomonya, Prof. Dr. Niyazi Kızılyürek.
8. Kıbrıs Komplosu, Khorra Yayınları, 1. Basın (2012) Brendan O'Malley ve Ian Craig, Türkçesi: Nalan Çeper.
9. Kuzey Kıbrıs'ta Çocuk Hakları, Ceren Göynüklü
10. Çağdaş Kıbrıs'ın Kısa Tarihi (1878 – 2009)
1. Baskı (2011) Galerî Kültür Yayınları, Heinz A. Richter, Türkçe: Ali Çırakoğlu.

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Wolfgang Jantzen

İnsanın İlgücüne İndirgenmesi

Neo-Liberal Yetenek Faşizmi*

Üzerine Görüşler

PoliTeknik'in bu yeni sayısı için önerilen konulardan bir şuydu: "Bir İlgücü Olarak İnsan, Bir Üretim Fazlası Olarak İnsan, Bir Tasfiye Kütlesi Olarak Üretim Fazlası İlgücü mü?". İlgücünün ne olduğunu ise hiç kimse Karl Marx kadar iyi saptayamamıştır.

Emek ve ilgücü hakkında ayıca şunları yazıyor:

İş, her şeyden önce, hem insanın hem doğanın katıldığı ve (sayfa 193) insanın kendisi ile doğa arasındaki maddi tepkimeleri dilediği şekilde başlattığı, düzenlediği ve denetlediği bir süreçtir. Doğanın ürünlerini kendi gereksinimlerine uygun bir birimde ele geçirebilmek için, kollarını, bacaklarını, kafasını, ellerini ve vücudunun doğal güçlerini harekete geçirerek, doğa güçlerinden birisi olarak onun karşısına geçer. Dış dünya üzerinde bu şekilde etki yaparak onu değiştirmekle, aynı zamanda kendi doğasını da değiştirir. Uyuklamakta olan güçlerini geliştirir ve bunları dilediği gibi hareket etmeye zorlar (MEW 23, 193).*

Ancak canlı emek, içinde gerçekleştiği ya da dışlandığı toplumsal bütünlüğün bir parçasıdır. Çünkü yaşamak için insan emeği zorunlu olarak toplumsal, bir başka ifadeyle toplum tarafından aktarılan doğa ile alışveriş içerisinde olmalıdır. Bu, canlı emeğin karşısına daha çok meta biçimiyle çıkar. Ama metayı meta yapan nedir ve emekçi sunacağı hangi metaya sahiptir? Mülkiyeti emekten ayırmanın zorunlu bir yasa olarak yansıdığı kapitalist toplumda o söz konusu alışveriş nasıl düzenlenir?

Bu alışveriş metanın değeri üzerinden düzenlenir, yani salt meta biçimi bünyesinde beliren, toplumsal yönden doğasal/doğa üstü birşey (agy. 85). Ama değer biçimi olarak doğal değerinden, yani kullanım değerinden kati suretle ayırt edilmesi gereken bu değer nedir? Öyleyse işçinin sahip olduğu yegane meta olarak ilgücü nedir?

"Yalnızca belli nicelikte emeğin basit katılışıyla, yeni değer eklenmekte" [...] "Değer, yalnız kullanıma yararlı mallarda ve nesnelerde mevcuttur; değer-in itibari paralarda tamamen simgesel olarak (sayfa 218) temsilini biz burada konu dışı bırakıyoruz. (İnsana, eğer, emek-gücünün kişileşmiş temsilcisi gözüyle bakılırsa, insan, bizzat, yaşayan ve bilinçli bir şey olmakla birlikte, doğal bir nesne, bir şeydir; ve emek de onda bulunan bu gücün ortaya çıkışı, belirmesidir.) Bu nedenle, eğer bir mal yararlılığını yitirirse, değerini de yitirir" (agy. 216 ve devamı).*

Marx'ın değer teorisini geliştirdiği dönemde güç enerjinin fiziksel ifadesiydi (Toulmin 1993, 218f.; Jantzen 2013). İnsanı "ilgücünün yalın varlığı" olarak görmek demek, onu potansiyel enerji olarak görmek demektir. Ücretli emek için bu ilgücü, kinetik enerji olarak iş sürecinde kapitalistin özel mülkiyetinde bulunan araçları ve nesneleri, kâr sağlamak amacıyla meta biçimine dönüştürmek üzere olabildiğince ucuza satın alınır. İşçinin (ilgücünün) kinetik enerjisinin kullanımıyla pazarlanabilir emek ürünleri yaratılır. Bu ürünlerin meta (potansiyel enerjiden kinetik enerjiye yeniden dönüşüm) olarak satışı, bir sonraki döngüde kullanılmak üzere para biçiminde (potansiyel enerji) kapitalistin hizmetinde olur.

Ama insanların ilgücü, "değeri düşük ilgücünden" ibaretse, üretici güçlerin durumuna göre yeterince gelişmemiş ya da geliştirilebilir görünmüyor.

İNSANI "İLGÜCÜNÜN YALIN VARLIĞI" OLARAK GÖRMÜK DEMEK, ONU POTANSİYEL ENERJİ OLARAK GÖRMÜK DEMEKTİR.

sa bu neye yol açar? Soyut, değer yaratan emek ilgücü olarak daima kullanım değeri yaratan somut emeğin varlığına bağlıdır. Bu gerçekleştirilemediğinde ya da ilgücünün ucuz olduğu ülkelere kaydırıldığında, canlı emeğin maddi varlığı, ancak verili toplumsal koşullarda egemenliğin devamı için desteklenir.

Bu koşulları kârları arttıracak şekilde (zenginlere vergi indirimi), düşen kamu gelirlerini, sağlığını, eğitimin, sosyal alanın özelleştirilmesiyle, yani yatırımcılara yeni kârlar sağlayan sosyal hak kısıtlamalarıyla refanase ederek dönüştürmek, bu neo-liberal projenin, Mont-Pelerin-Society, bir diğer ifadeyle Hayek ve Friedman'a bağlılık gösteren Chicago-Boys ekonomisinin amacıdır. CIA'nın ABD'li psikiyatristlerle geliştirdiği işkence yöntemleriyle birlikte bu süreç, neo-liberalizmin dördüncü öğresini tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir – dayanışmayı yok etmek. Toplumsal adalet için kendi yollarını arayan Latin Amerika devletlerine yapılan müdahaleler buna örnektir. Bunu, işkence altında arkadaşlarını ve yoldaşlarını ele vermek zorunda bırakılan Arjantinli *quebrados* örneği, kırılmış, siyaseten etkin işçiler en açık şekilde göstermektedir (Klein 2007).

Nitekim bu neo-liberalizm Schröder hükümeti altında yapılan Hartz IV yasaları ve sosyal alanın ticarileştirilmesinde ve de bir kez daha salt AfD'nin neo-faşist yaklaşımlarında değil (AfD bu arada Hayek Birliği'ni büyük ölçüde safına kattı), aksine CSU'nun belli kesimlerinde, koalisyon hükümetinin sığınmacı ve iç politikalarında, ve elbette Chicago-Boys grubuna bağlılık gösteren FDP'de kendini gösteriyor.

Ne var ki "sermayenin ilk insan hakkı" (Marx, a.a.O. 309) olarak bu sömürme süreci, doğal sınırlarını, canlı emeğin varlığı kadar doğanın da varlığında bulur. Aynı zamanda olabildiğince görünmez olmak için, anlam oluşturan, kendileri için dinlerin ilk sırada geldiği insanları çağıran süreçlere doğru bir dönüşüm olması gerekir. Ama aynı biçimde, elbette her türlü popülist güce olduğu kadar, Facebook, Twitter ve diğerlerinin yaptığı elektronik devrimin

yeni kişisel özgürlükler postuna bürünmüş çağrı süreçlerine doğru da bir dönüşüm olması gerekir. Fransız filozof Deleuze ve Foucault'ya göre, toplumsal kontrol ve disiplin süreçleri yönetim-sellik olarak kendi benliğine kaymaktadır. Oraya kaydırıldığında bu benlik diğer herkes için ölçüt olarak kabul edilir. Dayanışmanın neo-liberal ideolojiye göre zayıflatılması giderek yaygınlaşıyor. Ama aynı zamanda egemenlere ve bu politikaya karşı mutlak ve kararlı bir hayır ile karşı koyan başka bir taraf da var. Bunu Latin Amerikalı filozof Enrique Dussel özetlemiştir.

"Diğeri, sınırsız saygı hakkeden tek kutsal varolandır". Ama "diğerlerinin sesini duymak için ilk başta sisteme karşı ateist olmak gerekir" (Dussel 1989, 75). "Sermayenin tanrısallığını reddetme [...] deist olmayan bir mutlağı onaylamanın ilk koşuludur (agy. S. 115).

Buna göre özgürleşmeyi temel alan bir psikoloji, aynı zamanda diğerlerinin seslerini duyurmasını ve de demokratik dönüşümü hedefler. "Biz, olumsuz etkileri altında kurbanların ezilenleri ve dışlananlar olarak acı çektiği tüm siyasi sistemleri, faaliyetleri ve kuruluşları geleceği olmayan şeyler olarak ele-

tirmeli ve reddetmeliyiz!" (Dussel 2013, 107). Güneyin siyasi teorisinde özgürleşmenin yolları yeterince irdelenmiştir, bununla birlikte onlar kuzeyde genelde örtbas edilmektedir (bkz. Jantzen 2015).

* DİPNOT: "Ableism" kavramının "yetenek faşizmi" kavramı olarak Almanca dile getirilmesini meslektaşım Simone Danz'a borçluyum. [S. 286 in: "Menschenwürde - Menschenrecht - Ableismus". In: Behindertenpädagogik 56, (2017) 3, 283 - 292]. Simone bu oldukça başarılı çeviri içincandan teşekkürler!

* Karl Marx, Kapital I Cilt, Sayfa 180 - 181, 6. Baskı, Sol Yayınları, Ankara, 2000.

* Karl Marx, Kapital I Cilt, Sayfa 202, 6. Baskı, Sol Yayınları, Ankara, 2000.

Kaynak:

Aguiló Bonet, A.J. (2013): Die Würde des Mülls – Globalisierung und Emanzipation in der sozial- und politischen Theorie von Boaventura de Sousa Santos. Berlin

Dussel, E. (1989): Philosophie der Befreiung. Berlin

Dussel, E. (2013): 20 Thesen zu Politik. Münster

Jantzen, W. (2013): Marxismus als Denkmethode.

http://www.marx-engels-stiftung.de/Texte/Jantzen_Marxismus-als-Denkmethode.pdf

Jantzen, W. (2015): Inklusion und Kolonialität. In: Jahrbuch für Pädagogik, 241-254

Klein, N. (2007): Die Schock-Strategie. Frankfurt/M.

Marx, K. (1970): Das Kapital. Bd. 1. MEW Bd. 23. Berlin

Toulmin, S. (1983): Kritik der kollektiven Vernunft. Frankfurt/M.

www.politeknik.de

PoliTeknik

Posta adresi:

Politeknik

Postfach 25 03 48

40092 Düsseldorf

info@politeknik.de

Prof. Dr. Werner Nell | Martin-Luther Üniversitesi - Halle-Wittenberg

Çeviri: PoliTeknik

Göç Toplumu Bakış Açısından Kırsal Bölgeler

Kırların durağan ve kentlerin hareketli olduğuna inanan herkes bir algı yanılsaması yaşıyor. Farklı biçimlerde ve farklı sonuçlarla da olsa, hareket ve katılma deneyimleri ve bunlara ilişkin davranış kalıpları daha çok her iki alanda da mevcuttur. Bir göç toplumu-nun şekillendirilmesi söz konusu olduğunda, bu deneyim ve modeller bir hareket noktası sunuyor, bir çerçeve yaratıyor, belki de gelişimleri için sınırlar çiziyor, aynı zamanda, bu yönergeler hesaba katıldığında kendileriyle bağlantı kurulabilecek fırsatlar da sunuyor. Göç toplumu ülkeye daha fazla göçmen geldiğinde ya da varolan toplumun göç olayıyla ortadan kaldırılması ya da ona topluca nüfuz edilmesi tehlikesi görüldüğünde oluşmaz. Burada gündemde bulunan olgu, daha çok, – birkaç istisna dışında, Nazi döneminin sonunda Almanya’da olduğu gibi, şiddet, yokluk ya da siyasi terör yoluyla tamamlanmış, bir diğer ifadeyle acımasızca ve zorla homojenleştirilmiş toplumlarda – kendi göç öyküsü bulunmayan, hatta onun aracılığıyla oluşmamış ve gelenekleri ve birleşimi ve tarihi ile göçten etkilenmeyen, ve hatta belki de sahip olduğu özel biçimiyle göçün kendisi tarafından yaratılmayan bir topluma neredeyse hiç rastlanmadığı olgusudur. Bu salt Truva’dan gelen sığınmacıların torunları tarafından kurulduğunu benimseyen Roma’nın ilk yılları ya da kendilerini “beyaz” olarak kavrayarak, köklerini İngiltere’den gelen ilk göçmenlere dayandıran ABD için geçerli değil. Tüm İngilizce sözcüklerin yaklaşık yarısı, Normanlarla İngiltere’ye gelen Fransızcadır. Siyaset bilimci Christian Graf Krockow yıllar önce Almanya’da bir dönem kol gezen, Lehlere karşı duyulan nefret karşısında şaşırılmıştır, zira Almanya’nın kuzeyinde ve doğusunda bulunan nüfusun büyük bir bölümü çokluk Slav kökenlidir.

Şimdi ise genelde kentler asıl “kaynaşmanın gerçekleştiği yerler” olarak, bazen de çatışma bölgeleri ve elbette göç deneyimlerinin müzakere edildiği mekânlar olarak görülüyor ve bu, dünya genelinde yaşanan göç hareketleri için küresel kentlerin sahip olduğu cazibeye bakıldığında, elbette doğru da olabilir. Tabi göçün her daim çeşit çeşit toplumlara belirdiği, hatta belli ölçüde oluşturduğu kırsal bölgelere bir göz atan herkes, olayın boyutlarını görecek-tir. Bunun çoğu kez böyle görülmemesi, kırsal bölgelere ilişkin az ya da çok romantik bir anlayıştan, yani 19. yüzyıl-da popüler bir tasarım olarak oluşan ve herşeyden önce halk kültürüne yönelimler ve örgütlenmeler üzerinden, örneğin dernekçilik ve de eğitim profillerinin (“halk okulları”) yaygınlaştırılması üzerinden nüfusun geniş bölümlerinin hayal dünyasına giriş yapan modern

bir anlayıştan kaynaklanmaktadır. Romanya doğumlu Amerikalı tarihçi Eugen Weber (1925-2007) “Köylüler Nasıl Fransız Oldu” (1976) başlıklı büyük bir araştırmasında, bir yandan 1870 ila 1914 yılları arasında Fransa’nın birçok farklı kırsalında köylülerden “Fransız” yapan dört bağışa imzalamıştır: Vergi sistemi, ilkokullar, yol ve ulaşım ağı ve nihayet ordu. Weber diğer yandan eski kırsal toplumlara özgü göç biçimlerine olduğu gibi, sanayi devriminden önce de mevcut, kırsal dünyanın normal hali olan gezgin işçilik, göçebe hayatı, mevsimlik işçi, dış göç ve felaketlerden kaçışlara (savaş, iç savaş, yoksulluk ve baskı deneyimleri de buna dahil) işaret etmiştir.

Mutlu ve doğayla iç içe yaşayan, herşeyden de önce zamanın durduğu bir hayat sürdüren “kadın ve erkek çobanlar” hayali henüz soyluların bir izdüşümü olduğu zamanlarda, ki çobanları çekici kılan şey de yapaylıklarının bilincinde olunması ve bu bilincin olanaklı kıldığı söz konusu mizansenin, “Çobanın saatini” de içeren (cinsel ilişkiye girmek kastediliyor) oyunsu karakteri buna dahildi, o zamanlarda pitoresk köylü evleri ve köyler, geleneksel kıyafetler ve buna uygun şölenler izdüşü-

larda da vardı ve ilk olarak Yeni Çağ’da toprağa bağlı egemenlikler kurulması süreçlerinde de desteklemiştir, hatta 17. yüzyıldan itibaren görülen “büyük kapsamlarda” (Michel Foucault) zorla gerçekleştirilmiştir. Ama aynı zamanda kırsal nüfusun büyük kesimleri so-kağa atılmıştı, göçebelğe, gezgin işçiliğe ya da eşkıyalığa zorlanmış, kıt kanat yaşamıştır; belki de günümüzün hiçbir aile araştırması yoktur ki, soyluluk sıfatına ilgi duyan müşterilerinin, araştırma sonucu “seferi halkla” (en alt tabakalar) biten bir aile soyağacıyla moralini bozmasın. Avusturyalı tarihçi Rüdiger Wischenbart’ın da Karpatlar örneğiyle betimlediği gibi, 19. yüzyılın ilk kesitlerine dek sıradan kırsal nüfusun giysi rengini kesinlikle renkli şeritler, sivri ya da beyaz takviyeli geleneksel bluzlar belirlemiyordu, aksine renkler kirli gri ya da kirli kahverengiydi. Nitekim yoksulluk ve evsiz barksız olma, yani yolda olma ve hiçbir yerde “sabit” bir evde yaşamama deneyimi, Avrupa’lı kırsal nüfusun büyük bir bölümünün çağdaş dönem öncesinde de günlük yaşantısını ve yaşam deneyimlerini belirlemiştir. Orta Çağ’ın ileri dönemlerine kadar soylular ve krallar dahi, besin ve diğer kaynakların kıtlığı, ama ayrıca koşulların güvenli olmaması tekrar tek-

bulabilmesi için bir çerçeve oluşturmuştur. Bu toprağa bağlı devletler, 1800’lerden itibaren baş gösteren ulusal iç bağıllık hayali ve aynı zamanda, başta burjuvaziye özgü eğitim ve birlik tasarımlarının bir ulusa ait olması düşünülen herkese aktarımı aracılığıyla birbiriyle keşmiştir – bu gelişmenin arka planında ise elbette 19. yüzyılda Avrupa’nın sömürgecilik tarihi aracılığıyla Avrupa dışındaki toplumlarla aralarına fark ko-nulmasının istenmesi ve desteklenmesi yatmaktadır.

Güncel olarak kırsal bölgelerin ve burada yaşayan nüfusun, bu dile getirilen mekânsal hareketlilik ve göç deneyimlerini anımsatmak gerekir. Bir yandan, özellikle de Almanya’da ideolojik-ırkçı gerekçelerle unutulmaya çalışılan sosyal güvence yokluğu, mekânsal hareketlilik, takip altında olmak ve de yasal korumadan yoksun olmak deneyiminin anımsanması gündemdedir. Unutulmaya çalışılan deneyim olarak belki de o, göç toplumu olarak kendini algılaması açısından Alman toplumunun hazmetme sorununu biraz da olsa açıklayabilir, ama en azından göçmenler ve sığınmacılar nedeniyle bu unutmaya çalışmak öyküsüne batan (ve acıtılabilen) o dikenini de betimlenebilir kılar. Öte yandan burada, anıdan ya da kırsal alanda varolan göç öykülerinin ve evsiz barksız olma deneyimlerinin ele alınmasından, yabancı diyarlardan yabancılarla, sığınmacı ve göçmenlerle birlikte yaşamın şekillendirilmesi için çıkış noktaları bulmak konusunda bağlantı kurma olanağı vardır. Bundan otuz yıl önce Tübingenli Kültürbilimci Herrman Bausinger, güncel olarak yeniden yurt kavramını aşırı ölçüde vurgulayan tasarımları sorgulamakla kalmayan, aksine gerçekten de, özellikle de kırsal görünüşleriyle birlikte güncel göç toplumu için uygun olan ve uygun olmaya da devam eden bir hareket noktası tanımlayabilen bir yurt kavramı önerisinde bulundu: Bausinger’e göre “günümüzde”, bu sözlerini 1986’da yazmıştır, kentlerimizde ve köylerimizde, “yurdun hâlâ güzel rivayetler cephaneliği olarak görülüp görülmediğini belirlemeye yarayan, hizmete koşulabilir ya da düşünce olarak insani koşullar oluşturulmasını sağlayacak oldukça sağlam bir kriter mevcuttur. Bu kriter, yabancı vatandaşlara yaklaşımımızdır. Onlara hiç yer vermeyen bir yurt kavramı, istediği kadar tarihsel araç-gereçlerle bezensin, yeterli bir tanım olmaktan uzaktır”.

BU KRİTER, YABANCI VATANDAŞLARA YAKLAŞIMIMIZDIR. ONLARA HİÇ YER VERMEYEN BİR YURT KAVRAMI, İSTEDİĞİ KADAR TARİHSEL ARAÇ-GEREÇLERLE BEZENSİN, YETERLİ BİR TANIM OLMaktan UZAKTIR.

mü için uygun zemini sunmakla kalmamış, aksine 18. yüzyıldan itibaren herşeyden önce burjuvazinin gerek doğmakta olan sanayi toplumu koşullarında dönemin deneyimlerini ele almaya gerekse de kendi arzularını ve umutlarını yansıtmaya çalıştıkları faaliyet alanlarını da hazır bulundurmıştır. Bu perspektiften bakıldığında kırsal nüfusun yaptığı bir buluştan söz edilebilir, yazın ve resim kadar opera ve bilhassa halk okullarındaki okuma kitapları. Özellikle geleneksel kıyafetlerin renkliliği, ama ayrıca çok gelişmiş bir tarımın resmi, ve en çok da tımarlı çiftçi hayali, azimli erkekler ve çocuklar doğuran güçlü kadınlar, binlerce yıllık gelenekler ve hatta “etnik” yönünden “ırksal” yönüne kadar arı olan aşiret kültürü ve aile soyağacı bu bağlamda elbette tümüyle ideolojiler, bir diğer ifadeyle anlatılar diyarına aittir. Tüm genişlikleriyle bu ideoloji ve anlatılar, sanayi toplumlarının revâ gördüklerine karşı tepki oluşumları ve bu toplumların kapitalizm tarafından tetiklenmiş ya da sürdürülmüş alt üst oluş süreçlerinde oluşmaktadır ve bu bağlamda kavranabilir. Yerleşik durum elbette kır-

rar hareket etmeye ve dolayısıyla dönüşüme zorladığından, sürekli yollardaydı. Kaleler de kentler gibi zaman sınırlaması olan yerleşiklik durumudur, saldırılara uğramış ve köyler gibi çok farklı etkilere maruz kalarak Yeni Çağ’a kadar sürekli terk edilmek zorunda kalmıştır. Nedenleri çok çeşitli ve güncel olarak göçün tüm neden ve sonuçlarının kolayca planlanabilir, şekillendirilebilir ve gerektiğinde engellenebilir olmadığına ilişkin bize ders verebilir; iklim değişikliği kadar savaş ve yerinden yurdundan edilmek de bu nedenler arasındadır, baskıdan, açlıktan, darboğazdan ve hastalıktan (özellikle veba zamanında) kurtuluş yollarını aramak, ve nihayet mutluluk arayışı, Bremen Mızıkacıları masalı bu arayışı bilir: “...ölümünden iyisini bulursun her yerde”. İlk toprağa bağlı devletlerin oluşması, Yahudiler, Sinti ve Romanlar, Avrupa dışından gelen insanlar ya da hâlâ sığınmacı olanlar, muhalifler ve göçmenler gibi dışta kalmamaları, en azından statüleri itibarıyla güvence altında ve daima takip edilebilir olmaları istenen kırsal nüfusun ve o zamana dek “vatansız”, yani “yurtsuz” proletaryanın kendine bir yer

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Wolf-D. Bukow | Siegen Üniversitesi

Geleceğe Yönelimli bir Kentsellik Üzerine Stratejiler

Kentlerde birlikte yaşam 100 yıldan beri ve bugün geçmişte olduğundan daha da fazla tartışılıyor. Birçok tartışmada artan sosyal, ekonomik, ekolojik ve kültürel kırılmalara ilişkin uyarılarda bulunuluyor. Başkaları ise kent toplumlarının herşeye rağmen sunduğu özel özgürlük alanlarını vurguluyor ve çok şey vaadeden bir “olanaklar alanı” ifade eden bir kentten yana tavır alıyor ve de kentsellik için daha fazla çaba gösterilmesini talep ediyor. Bu noktada herşeyden önce sıkı, karışık ve sürdürülebilir semtler baz alınıyor (Bukow 2018). Elbette burada herşeyi belirleyen soru, kentsel günlük yaşam üzerine yapılan böylesi tartışmaların kent toplumunun kendi içinde ne denli yer edindiğidir. Çünkü bu tartışmalar ancak insanların tahminlerine uygun olduğu ölçüde hedefe dönüktür.

1. İnsanları Bugün Burada İlgilendiren Şey Nedir?

Burada insanları neyin ilgilendirdiğine bakıldığında, en başta kentsel günlük yaşamın genelde tamamen rutin olarak gerçekleştiğini kayda geçmek gerekir. “Günlük yaşamın süreklilik gösteren akışı” pragmatik tarzda belirlenmiştir ve daha çok sorgulanmadan yaşanmaktadır. Bu, günlük yaşamda karşılaşılan kırılmaları da kapsamaktadır. Elbette sürekli yeni tartışmalar da doğuyor – özellikle de alışılmış olmayan aksamalar ya da çatışkılar meydana geldiğinde ya da umulmayan birşey aniden değiştiğinde, o ana kadarki günlük yaşam alışılmışları zora girdiğinde, sekteye uğradığında. Bu noktada dört gelişme o doğrultuda şaşkınlıklar ya da kırılmalar yaratabilecek durumdadır:

a) Nüfus içyapısının ve dolayısıyla birçok insanın yaşam koşullarının nasıl değiştiği göze batmaktadır. Kentlerde tek kişilik haneler ve yaşlı insanlar giderek artıyor. Hatta bazı kentlerde büyük çoğunluğu oluşturuyor. Yeni imar bölgelerine ise daha çok birden fazla çocuklu genç aileler taşınıyor.

b) Ayrıca yaşam alışkanlıkları da toplumda değişiyor. Hareketlilik yoğun bir artış gösteriyor. Bu bir taraftan uzun vadeli hareketlilik için geçerli bir durum. Öyle ki göç artarak devam ediyor. Ancak diğer tarafta giderek kısa vadeli hareketlilik olduğu da geçerli. Nüfusun yerleşik olduğu süre oldukça geriliyor. İş gereği oturduğu yer ile başka kentler arasında mekik dokuyanların ve boş zaman turistlerinin sayısı olağanüstü bir artış gösteriyor.

c) Kentsel alanın gerçekten de şekli değişiyor. Çeşitlilik artıyor, bazıları artık süper çeşitlilikten söz etmeye başla-

dı bile. Bunun nedeni, göçten çok, yoğun artış gösteren seyahatler ve herşeyden önce de yeni medyadır. Medya yeni yaşam biçimleri, yeni moda ve hatta yeni dünya görüşleri aktarıyor ve böylelikle giderek özel, ileri derecede bireysel yaşam tarzlarına yol açıyor.

d) Ve nihayet iş ve yaşam ilişkileri son zamanlarda iki kez üst üste radikal

şen toplumsal dönüşüme ayak uydurmak gündemdedir. İş, ev, birlikte yaşam, sağlık boyutları, kültürel konular, boş zaman – günlük yaşam gereksinimlerimizle ilgili herşey, artık aralıksız değişil, ansızın değişiyor.

Şimdi her insan – salt sosyal, eğitimsel, ekonomik ya da yaşlılık nedeniyle – böylesine yoğun dönüşümlere tekrar

SORUN BU NOKTADA GÜNLÜK YAŞAM HALLERİNİN DÖNÜŞMESİ DEĞİL, AKSİNE ONLARIN ALIŞILMIŞIN DIŞINDA BİR HIZLA VE RADİKALLİKLE DEĞİŞMESİDİR.

bir biçimde değişti. İlk değişiklik geçen yüzyılın 70’li ve 80’li yıllarında sanayisileştirmeye ve ikincisi günlük yaşamımızın dijitalleştirilmesi ile gerçekleşmiştir. Burada, geniş çevreler için iki kez tamamen yeni bir toplumsal gerçeklik ifade eden ve birçok insanın bir bakıma yolda kaldığı olağanüstü bir değişim gerçekleşmiştir. Çünkü bu dönüşüm, üretim tarzından pazar faaliyetlerine kadar uzanan yoğun bir dönüşümle bağıntılı olmuştur.

Burada değinilen gelişmeler gerçekten de önemli yanımlar ve kırılmalara yol açıyor. Onları genel olarak günlük yaşam faaliyetlerinde, ama özellikle de konut ve iş piyasasındaki dükkânları ve tesisleriyle kent toplumunun sunduğu görüntü ve daha birçok şeyde doğrudan okumak mümkün. Ve farklı değişik-

tekrar uyum sağlayacak durumda ya da isteklilikte değildir. Bir kesim kuşkulu, çünkü özel, ekonomik ya da toplumsal konumlarının kötüleşebileceğini düşünüyor. Diğerleri için önce kesinlikle bireysel esenlik doğrultusunda kendilerine yeniden ayar vermekle sınırlı kalmak uygun geliyor, bu başkalarının aleyhine de olsa. Bir başka kesim önce gelişmeleri bekliyor ya da belki de tamamen rotasından çıkıyor.

2. Karşılanmamış bir Tartışma İhtiyacı var

Tam da böyle anlarda mutlaka bir tartışma ihtiyacı doğuyor ve bu noktada görev topluma düşüyor. Peki tüm bunlardan hangisi gerçekten de kent toplumuna, daha açık bir ifadeyle yeni medya, yerel kurumlara ve sivil topluma yansıyor? Ve böyle bir durumda, her ge-

VE BU AYRICA EKONOMİYE KARŞI TOPLUMDAN YANA TAVIR ALMAK, GENELİN ÇIKARINI DAYANAK ALMAK ANLAMI TAŞIR.

liklerin birbiriyle bağlantılı olduğu da artık yavaşça fark ediliyor. Tüm bunların günlük yaşamın sürekli akışı üzerinde etki yaratmak zorunda olduğu açıktır. Geleneksel rutinler sekteye uğruyor.

Bu, yeniden uzlaşmak zorunda olduğunu ifade ediyor. Ve bu kesinlikle insanın davranış perspektifini yeniden belirlemek ve buna uygun yeni bir yön belirlemek zorunda kaldığı anlamına geliyor, böyle bir adımı atmak ise her defasında kolay olmuyor. Sorun bu noktada günlük yaşam hallerinin dönüşmesi değil, aksine onların alışılmışın dışında bir hızla ve radikallikle değişmesidir. Nitekim günümüzde eskiden olduğu gibi bir kez daha uyum sağlamak değil, aksine radikal bir ivmeyle gerçekle-

şen gün daha hızlı değişen toplumsal gerçek hakkında kim genel tabloyu görmeye yardımcı olabilir? Bu noktada artık salt alışılmış günlük yaşam perspektifinin biraz genişletilmesi değil, daha çok tamamen yeni bir perspektif geliştirilmesi söz konusu – beklenmedik değişimleri hesaba katmaya yarayan bir perspektif.

Ve böylece bir taraftan yeni medya, başka bir deyişle sosyal ağlar, genel olarak sivil toplum, oyuna dahil oluyor. Ve genel olarak çabucak kamuoyuyla ve yeni yerleşik medya ile ilişki halinde olunuyor. Nihayet yerel birimler de ve duruma göre önemli toplum siyaseti yürüten merciler ilgi odağı olmaya başlıyor ve böylece siyaset de oyuna dahil

oluyor. Özellikle de toplum siyasetinde başı çekmek isteyenler, yani partiler şimdi önem kazanıyor. Ancak resmi kurumlar ve partiler daha büyük bağlantıyı dikkate almaya ve bu bir yana, dönüşüm için sorumluluk üstlenmeye ve buna uygun yön belirleme sunuları yapmaya kesinlikle otomatik olarak istekli ya da ehliyetli değildir.

Özellikle resmi Alman kurumları ve partileri çoğu kez kendilerini konuyla alakaları yokmuş gibi gösteriyor, olayları sürüncemede bırakıyor ve onları sivil topluma yıkıyor. Onlar severek *dükkân kapalı* tutumu geliştiriyor, sık sık popülistçe davranıyor ve daha çok bekleme ve hatta bireysel çıkarları yeniden baz almaya özendiriyor. Partiler bu şekilde lobicilere dönüşüyor.

a) Eski kitle partileri genelde seçmen potansiyelini tatmin etmek için, ruh hallerini saptamakla yetiniyor. Ancak böyle yaparak daha çok bireyciliğe, lobiciliğe yönelimli bakışa amaçlı bir şekilde hizmet ediyor. Yeni bir perspektif geliştirmek salt büyük bağlamı dikkate almayı, yani birlikte yaşamı odak noktaya taşımayı ve oradan hareketle toplumsal oyun kurallarını, artan sosyal, ekonomik, siyasi ve ekolojik dönüşüme göre yeniden ayarlamayı değil, ayrıca güncel gelişmelerde kendi rolünü gerekçelendirmek zorunda olduğunu da ifade eder. Ve bu ayrıca ekonomiye karşı toplumdan yana tavır almak, genelin çıkarını dayanak almak anlamı taşır.

b) Sağcı partiler bir perspektif değişikliği sunuyor, ama geleceği geçmişle karıştırıyor. Onlar söylencesel aşırı yüceltilmiş bir milliyetçiliği hararetle savunuyor. Başımıza iki dünya savaşı açmış ve günümüzde savunulduğu yerde yeni çatışmalar çıkarmak, antisemitizm, ırkçılık ve çiganizmi körüklemek üzere olan bu milliyetçilik bir vaat olarak stilize edilmektedir. Sonuç ise, yapay bir şekilde hararetle savunulan bir halkın (“WIR”) dünyanın geri kalanını, bu oyunu benimsemeyen herkesi, çocuk ve gençleri, sosyal konumu zayıf olanları, sosyal ve dinsel azınlıkları, göçmen ve sığınmacıları karşısına almasıdır (Butterwegge, Hentges, Lösche 2018).

c) Birlikte yaşamın sosyal ve ekolojik konularını ve toplumun geleceğini ele alan partilerin önemli sorunları var, çünkü bunları ancak birlikte yaşam odak noktaya taşıdığı, yani perspektif değişikliğine gidildiği ölçüde yapabilirler. Ve onlar düşündüklerini yayınlamak zorunda olmakla kalmaz, aksine ve herşeyden önce, doğru yola girmek için olası sonuçları ve uygun yolları göstermelidir. Perspektif değişikli-

ği o kadar kolay değil, çünkü gerçekçi-liğe, bir başka ifadeyle yönelime ve derinlere bir bakış atmaya ihtiyaç duyar: Günbegün geçirdiklerimizi ve yaşadıklarımızı gerçekten dile getirmek ve dahası tartışmak hiç de kolay değil. Göçün eski ve öylesine normal olduğunu elbette günbegün yaşıyoruz. Ancak onun artış göstereceğinin ve bizim bu nedenle mantıklı bir göç yasasına ihtiyaç duyduğumuzun bilincine varıyor muyuz? Ve elbette yaşam stillerinin değişmeye devam ettiğini, çeşitliliğin arttığını, herkesin çoktan kendi yaşam stilini geliştirdiğini ve eskiyi geride bırakmak ve yeni arkadaşlar kazanmak için iletişim araçlarını kullandığını günbegün yaşayarak görüyoruz. Ama çeşitliliğin çoktan normal olduğunun ve sosyal, kültürel ve dinsel çeşitliliğe yalnızca hazır olmamız gerektiklerinin, ayrıca bu süreçte katılmak zorunda olduğumuzun bilincine varıyor muyuz?

3. Bu Durumda Yapılması Gereken

Bu durumda tartışma ihtiyacından bir kez daha iyi emin olmak gerekiyor. O zaman sosyal açıdan veya soruna uygun bir tartışmanın nerede yürütülüp yürütülemeyeceği daha iyi görülür. Ancak bu şekilde hedefe uygun bilgi edinilebilir ve gerçekten neyin yararlı olduğunun ve örneğin belirli partilerin sorunun bir parçası oldukları anlaşıldığında, aslında nelerin sorunları keskinleştirdiğinin farkına varılabilir. Konu, üstesinden gelinmesi gereken görevlerin, sorunların ve kırılmaların yerin-

de, yani kentsel günlük yaşam içerisinde belirlenmesidir.

Bu “yerinde” ifadesi, yerel düzeyde deneyimlenebilen aksama ve kırılmaların, *bugün burada* günlük yaşamı belirleyen şeyler temelinde saptanması ve sıralanması anlamına geliyor. Biz günlük yaşamı aslında tamamen kentsel günlük yaşam olarak deneyimliyoruz. Ve onun küresel toplum gerçeğinin ayak izlerine dönüştüğünü (Bukow 2018) ve böylece küresel bağlamda sahnelenen tüm sorun ve kırılmaların yerel ölçekte var olduğunu yaşayarak görmekteyiz.

Daha açık bir ifadeyle bunun anlamı, birincisi, günlük yaşam aslında tamamen hareketlilikten, iş ya da alışveriş gereği oturduğu yer ile başka kentler arasında mekik dokuyanlardan ve de göç hareketliliğinden etkilenmektedir. Ve hareketlilik dönüşmeye devam ediyor, o WhatsApp ve internet üzerinden tam zamanında iletişim ile çoktan artan bir sanal hareketlilik oldu. Ve daha açık bir ifadeyle bunun anlamı, ikincisi, günlük yaşam aslında tamamen farklılıktan etkilenmektedir. Küresel moda, yaşam stilleri ve dinler günlük yaşamımızı belirliyor. Tüm bu görüngülerin arkasında yeni teknolojiler, yeni ekonomik formlar ve yeni bir siyasi dinamik gizli. Bunun arkasında bir taraftan küresel çatışkılar, krizler ve felaketler gizleniyor. Ama onun arkasında daha iyi bir yaşama dönük yüksek tutulan beklentiler – örneğin kentlilik anlatıları – gizleniyor.

Bu perspektiften bakıldığında hedefe uygun stratejiler geliştirmek ve geleceğe yönelimli kentlilik için atılacak ortak adımları düşünmek olanaklı. Bu noktada insan yaşanan an için neyin önemli olduğuna ve gerektiğinde hangi katkıyı kimin yapacağına ilişkin sezişisini çok çabuk geliştirir. Böylece insan günlük hayatta yaşananları çok çabuk yeniden ve farklı değerlendirmeyi öğrenecek ve buna uygun davranacaktır. Bunun tipik örneği sivil toplum çabaları temelinde kurulan sayısız sığınmacı girişimleridir. Söz konusu girişimler sığınmacıları PEGIDA ve AfD gibi suçlu olarak değil, bizlerin de insafına bıraktığı bir dinamiğin kurbanları olarak görüyorlar. Ve ayrımcı atıflar, ırkçı dışlamalar vb. ortak bir yük ve kentsel birlikte yaşam için bir tehdit olarak görülecek. Etnisiteleştirme ve ırkçılık ve milliyetçilik bu noktadan hareketle kentsel birlikte yaşama yapılan müdahaleler olarak teşhis edilebilecektir.

Burada gündemde olan şey, iklim değişikliği ve bunun arkasında faaliyet yapan neo-liberal şirketleri teşhis etmek ve yerinde çözülmesi gereken ekolojik sorunları bunlarla ilişkilendirmektir. Bu sayede kentsel birlikte yaşam için farklı bir referans çerçevesinin bakış açısına girmesi belirleyicidir. Sonuçta konu herkesin olan bir kent hakkıdır (Martezki 2018). Ve bu, bugün burada doğan olanakların sürekli yeniden incelenmesini ve denenmesini, nerede mantıklı şeylerin baş verdiğini ve de

hâlâ ya da günümüzde dahi nerede sorunlar çıktığını (Lefebvre 2016) görmek ve onları semt semt, bir kent toplumundan diğerine gerçekleştirmek gerektirmektedir. Bunun ölçütü oldukça basittir: Rawls'ın (Rawls, Vetter 2014) Adalet Teorisi'nde formüle ettiği gibi herkes için dürüstlük ve adalet.

Kaynak:

Bukow, Wolf-D. (2018): Wandel der Urbanität.

In: Nina Berding, Wolf-D. Bukow und Karin Cudak (Hg.):

Die kompakte Stadt der Zukunft. Auf dem Weg zu einer inklusiven und nachhaltigen Stadtgesellschaft. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden, S. 79–104.

Butterwegge, Christoph; Hentges, Gudrun; Lösch,

Bettina (Hg.) (2018): Auf dem Weg in eine andere Republik?

Neoliberalismus, Standortnationalismus und Rechtspopulismus.

Julius Beltz GmbH & Co. KG. 1. Auflage. Weinheim: Beltz J.

Lefebvre, Henri (2016): Das Recht auf Stadt. Nautilus Flugschrift. Hamburg: Edition Nautilus.

Martezki, A. (2018): "Recht auf Stadt" als Gegenmittel auf den europäischen Populismus? 1. Auflage. München: GRIN Verlag.

Rawls, John; Vetter, Hermann (2014): Eine Theorie der Gerechtigkeit. 19. Aufl. Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Kitaplar arasında...

Vermessene Bildungsforschung
Wissenschaftsgeschichtliche Hintergründe zu einem neoliberalen Herrschaftsinstrument
Karl-Heinz Dammer

Persönlichkeit Humanität Sozialismus
Eine Einführung in die Pädagogik
Anna Siemens
Christoph Säger

Sozialistische Pädagogik
Eine kommentierte Anthologie
Benjamin Paul-Siewert
Robert Plütznier
Michael Winkler (Hrsg.)

DIE HABEN GEDACHT, WIR WAREN DAS
MigrantInnen über rechten Terror und Rassismus
Kemal Bozay
Bahar Aslan
Orhan Mangitay
Funda Özfiat

PLÖTZLICH DA
Deutsche Bittsteller 1709
Türkische Nachbarn 1961
Simone Blaschka-Eick
Christoph Bongert (Hrsg.)

Ein Blick in die Deutsche Geschichte
Vom Ein- und Auswandern
Jochen Oltmer & Nikolaus Barbian
Illustration
C. Rösch

23 Şubat 2018 tarihinde,

"Eğitim Haklarının Genişletilmesi - 2018"

Projesi kapsamında düzenlenen uluslararası telekonferans sırasında koordinasyon yönetiminin yaptığı sunum (Özet)

KATILIMCILAR:

Prof. Dr. Michael Winkler
(Bilim Kurulu Başkanı)

Zeynel Korkmaz

(Koordinasyon Yönetimi)

Prof. Dr. Vernor Muñoz Villalobos

(Bilim Kurulu Üyesi - Eski BM Eğitim Hakları Özel Raportörü)

Prof. Dr. Heinz Sünker
(Bilim Kurulu Üyesi)

Rama Kant Rai

(Bilim Kurulu Üyesi - Ulusal Eğitim

Koalisyonu - Hindistan)

Prof. Dr. Alexandre Magno Tavares da Silva
(Brezilya Proje Ortağı Temsilcisi)

Begoña López Cuesta

(İspanya Proje Ortağı Temsilcisi)

Dr. Benjamin Bunk

(Bilim Kurulu Üyesi)

Kumar Ratan

(PoliTeknik Hindistan ve Güney Asya Pasifik Bölgesi Muhabiri)

Sayın Bilim Kurulu Üyeleri,
Sayın Proje Ortakları ve Değerli Arkadaşlar,

Değerli zamanınızı bu skype konferansına ayırdığınız için teşekkür ederim. İngilizcemin yetersiz olması nedeniyle konuşma metnimi önce Türkçe yazdım, ardından bir arkadaşımız bu metni İngilizceye çevirmeme yardım etti.

Sizinle bu görüşmemizde, hepinizle zaman içerisinde gelişen samimi ilişkiden de güç alarak, açık sözlülükle konuşmak istiyorum, bu yüzden biraz zamanınızı alacağım.

Uzun soluklu ve iddialı bir çalışmada birlikte yol alıyoruz.

Şu ana kadar 9 ülkeden projeye katılan organizasyonlar ve akademisyenler var.

Size proje kapsamındaki son gelişmeleri kısaca özetlememe izin verin lütfen; ardından içinde bulunduğumuz aşamayı ve bu aşamadaki görevlerimizi anlatacağım.

Yeni yılın ilk haftalarında projemize Türk eğitim sendikası Eğitim-Sen ve Sayın Vernor Muñoz katıldılar, bu gelişmelerin ne denli olumlu bir etki yarattığını hep beraber gördük. Ekim'de bir sempozyum düzenlemeyi amaçlıyoruz; bunun için Almanya'da, Köln Yüksekokulu'nda bir salon ayarlıyoruz. Bir süre önce size sempozyum için düşündüğümüz programın taslak halini gönderdim.

Bundan iki gün önce meslektaşımız Bay da Silva Brezilya Eğitim Federasyonu Başkanı Heleno Araújo ile başkentte yüz yüze görüştü. Bay Araújo projemiz hakkında çok önceden bilgilendirilmişti. Söz konusu görüşmede Bay Araújo'nun projeye katılmayı kabul ettiğini size bildirmiştim. Sayın da Silva konuyla ilgili size birazdan ayrıntılı bilgi verecek.

Meksika Eğitim Sendikası'ndan meslektaşımız Maria Antonieta Lascurain ile sıkı temas halindeyiz. Resmi davetimizi de göndereli bir süre oldu. Meksika'daki meslektaşların projemize çok sıcak baktıklarını biliyoruz. Henüz net bir yanıt verememelerinin nedeni, bugünlerde gerçekleştirilecek olan yönetim kurulu seçimleridir.

Elbette birçok ülkede eğitim sendikaları ve üniversitelerle farklı düzeylerde ilerleyen bir dizi ilişki de mevcut: Portekiz, İrlanda, Büyük Britanya örnek verilebilir.

Değerli Dostlar,

Şimdi içinde bulunduğumuz aşamayı ve bizi bekleyen görevleri irdeleyeceğim.

Projemiz genel bir bakışla temel atma çalışmalarının dönüm noktasındadır. Bu temel atma çalışmaları, belli sayıda ülkenin ya da dünya nüfusunun önemli bir bölümünün yaşadığı bölgelerin projeye katılımına bağlı olarak tamamlanmış sayılacaktır. Bir diğer ifadeyle hazırlanacak deklarasyon için yeterli meşruiyet zeminine sahip olduğu kanısı proje katılımcılarında oluştuğunda, temel atma çalışması tamamlanmış olacak.

Şu an resmi olarak 4 kıtadan 7 ülke projede temsil ediliyor: Hindistan, Brezilya, Almanya, Türkiye, Gana, İspanya ve İtalya; dünya nüfusunun beşte biri bu ülkelerde yaşıyor. Bildiğiniz gibi BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin (SDG) ön hazırlıkları üç yıl sürmüştür; biz projemize resmi olarak Ocak 2017'de başladık, dolayısıyla bir yıl gibi kısa bir süre içerisinde iyi yol katettiğimizi görüyoruz.

Meşruiyet zemininin katılımlar üzerinden süratle tesis edilebilmesi için siz partnerlerimizin dost sendikaları, dayanışma halinde olduğunuz üniversiteleri, sivil toplum kuruluşları vb., "Eğitim Haklarının Genişletilmesi - 2018" projesini ülkelerinde yürütmek için bizimle partner olmaya yönelmesi önemli olacak.

Bu amaçla İspanya'daki meslektaşımız Sayın Lopez'den Latin Amerika'daki, Gana'daki meslektaşımız Bay Musah'dan Afrika'daki ve Hindistan'daki meslektaşımız Kumar Ratan'dan da Güney Asya Pasifik Bölgesi'ndeki eğitim sendikalarını proje hakkında ayrıntılı olarak bilgilendirerek resmen aramıza katılmaya davet etmelerini rica ettim. Elbette bu bağlamda aklınıza gelecek yeni yöntemleri de burada tartışmaya açmanızı sizden isteyeceğim; BM, UNESCO, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği de elbette önemli adresler; proje fikrini devletler ve uluslararası kuruluşlar nasıl değerlendiriyor? Görüşleri toplamamız iyi olacak.

Değerli dostlar,

Projenin gönüllülüğe dayanması ve gönüllülerin de kendi maddi ve manevi olanaklarını kullanarak onu ileriye taşıma çabası, bu uğraşımıza büyük bir saygınlık kazandırıyor. Verilen emek ile büyük bir artı değer yaratıldığı çok açık. Katılımcıların ve gönüllü çalışanların sayısı arttıkça olağanüstü imkânlar doğacak.

İçinde bulunduğumuz aşamada meşruiyet zeminini tesis edildikten, ülkelerde koordinasyon birimleri kurulduktan sonra, her ülkede bilim kurullarının oluşturulmasına geçilebilir. Bildiğiniz gibi bilim kurulları ortak deklarasyonun formüle edilmesi için baz alınacak öneri kataloglarını hazırlayacak. Elbette şu an tüm üyelerimiz kendileri karar verebilir. Eğer ülkelerindeki koşullar elverişli ve kendi olanakları yeterli ise bilim kurulu oluşturmaya da başlayabilirler, hatta bu adım diğer ülkeler için örnek de teşkil edebilir. Bu karar, sizin vereceğiniz bir karardır.

Değerli Dostlar,

Projede sıkça önümüze çıkan iki konu var. Birincisi BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve ikincisi özelleştirme. Her ikisiyle ilgili olarak bizim tarafın açıklamalar yapması gerektiği telkin ediliyor. Ben şahsen [...] bildiriler yerine, gerek BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin gerekse de özelleştirmenin özünü ortaya koyacak ve insanların onlarla ilgili görüşlerini gün ışığına çıkaracak uluslararası bir online anket hazırlanmasını daha yerinde buluyorum; proje hedefimiz ile ilgili veriler toplamak elbette en önemlisi.

Böyle bir anket, eğitimden doğrudan etkilendikleri, eğitim tartışmalarının birebir içinde oldukları ve kendilerine daha kolay erişilebileceği için öncelikle eğitimciler ve üniversite öğrencileriyle yapılmalıdır. Sonrasında da daha geniş kesimleri katarak tekrarlanmalıdır. Bunun için yakın çevrenizde ampirik araştırma yapabilecek ve sonuçları değerlendirilebilen gönüllü uzmanlar bulunması ve onlarla ilişkiye geçilmesi gerekiyor.

Ayrıca böyle bir anket ortak bir çalışmanın ürünü olarak hedeflenen deklarasyondan önce, uluslararası ölçekte nasıl ortak çalışılabildiğine, artı ve eksilerin saptanıp, koordinasyon ve işbirliğinin mükemmelleştirilmesine dair örnek bir çalışma olabilir.

Değerli dostlar,

İçinde bulunduğumuz aşama belirlenen görevlerin yerine getirilmesiyle tamamlandığında, artık uluslararası, uzun soluklu bir kampanya başlatabiliriz.

İnsanlık birşeyi oylamaya gitmeden önce neyi oyladığının bilincine varmalıdır, hatta oylayacağı programın hazırlanmasına bizzat katılmalıdır, oyu ancak o zaman bilinçli verilmiş sayılır. Parlamenter demokraside en çok eleştirilen şey, seçmenin kendi çıkarlarına uygun karar verecek bilinçte olmamasıdır.

Böylesi bir kampanyayı başlatmak, onun altyapısını kurmak, birçok hümanistin hayalindekini başarmayı ifade edecek.

Böyle bir kampanya projemizin ruhunu yansıtacak, onun bel kemiğini de bilgilendirme/aydınlatma faaliyetlerinin kütleselliği oluşturacak.

Değerli Dostlar,

Son olarak size bir anı anlatmak istiyorum. İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin 26. maddesini değiştirme fikri bizde oluştuğunda, bu fikri yakın çevremizle paylaştık; arkadaşlarımızdan biri şunu söyledi: "Evet, o madde değiştirilebilir, ama ancak büyük bir savaşın ardından!".

Her an herşey bitebilir ve herşey ve herkes yeniden bu noktadan, bizim şu an bulunduğumuz noktadan başlamak, tekrar yola koyulmak zorunda kalabilir. İnsanlık her halükârda, insan haklarını büyük bir yıkımdan sonra mı, yoksa öncesinde, bilinçli bir faaliyetle, özgür iradesine dayanarak mı kâhçı olarak benimseteceğini yaşayarak deneyimleyecek.

Biz bu determinist süreçte sonucu bekleyenlerin topladığı seyirci tribününü terk ediyoruz; bu olağanüstü dinamik bir duruma işaret ediyor: Burada umut, iyimserlik ve insanın sosyal doğasıyla ahenk içerisinde cereyan eden bir uğraşın kazandığı yaşam kalitesinin var olduğundan hiç şüphem yok. Bu nedenle büyük bir zevkle projemizde sizlerle birlikte çalışıyorum.

Çok teşekkür ederim.

Zeynel Korkmaz